

1953

Nr. 7-8

KARYS

REAL ESTATE MORTGAGES

A. IVAS

545 East Broadway, South Boston, Mass.
Representing A. Ivas Lithuanian Agency
Tel. SO 8-0605 - 8-0608

Vietos ir toliau gyvenantieji lietuviai, norintieji įsigyti nekilnojama turta Bostone ar jo apylinkėse, kreipkitės į A. IVA, kurio patarnavimu visi džiaugiasi.

STEAMBOAT INN ALMA KASMOČIUS, Vedėja

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.

TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3383
(Biznio) (Rez.)

PIRMU KART NEW YORKE! LIETUVIŲ GAMINAMAS ALUS "BALTOJI MEŠKA"

Alus pristatomas į namus įvairiais kiekiais
ir gaunamas geresnėse uželgose:

CH. J. MARMA	J. M. S. GINKUS, Jr.
110 MESEROLE ST.,	495 GRAND STREET,
Brooklyn 6, N. Y.	Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EV 4-6435	Tel. EV 4-9293

WEST HAVEN BEER & ALES, Inc.
146-152 So. 1st St., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EV 7-5471

WILLIAM J. DRAKE - DRAGONAS LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.
JAMAICA, N. Y.
Tel. Jamaica 6-7272

Tel. EV 8-9794

M and Z AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto
taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —
Complete auto painting
D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir
mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS **Z. ZALIAUSKAS**
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai!
Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei
naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

LAIKRODININKAS JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.
449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TAUPYKITE atelčiai. Pasidėkite taupomus
pinigus į CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena san-
taupa pilnai apdrausta iki \$10.000.00 — by an
Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas
dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal parei-
kalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šei-
mos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems sau-
gų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba
statant namą, visada pasimatykite su mumis.
Mūsų turtas yra virš dešimties milijonų dolerių -
\$10.500.000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575
6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

LIETUVIŠKA MAISTO KRAUTUVĖ

Čia gaunami skilandžiai,
įvairios dešros, ūkiški
sūriai ir kiti maisto
produktai.

Užsakius telefonu, produk-
tai pristatomi į namus

Savininkai

ONA ir ANTANAS KAUNAI

52 Hudson Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Tel. UL 8-7821

KU biblioteka

093 00523469 3

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas, Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuvėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 7-8 (189-90)

1953 M. LIEPA - RUGPIŪTIS / JULY - AUGUST

ĮSTEIGTAS 1919 M.

RYŽTO IR IŠTVERMĖS GALIŪNAI DARIAUS IR GIRĖNO ŽYGIO REIKŠMĖ

Liepcis 17 d. sukako 20 m., kai Darius ir Girėnas, perskridę Atlantą, žuvo netoli Lietuvos, Vokietijoje, Soldino miške. Visa lietuvių tauta buvo sukręsta jų didingo ir tragiško žygio.

Per tą, palyginti, nedidelį 20 metų laikotarpį daug nepaprastų, nelauktų ir netikėtų dalykų įvyko ir Lietuvoje ir visame pasaulyje. Daug svarbių įvykių nebeteko savo pirmykštės reikšmės ir liko pamiršti. Tačiau Darius ir Girėno žygis mums ir šiandien tebešviečia, ir netolimos praeities skaudžiųjų įvykių perspektyvoje jis dar skaidresnis ir didingesnis.

Kodėl? Kame glūdi jo nenykstanti reikšmė? Juk tai, ką prieš 20 metų įvykdė Darius ir Girėnas, šiandien jau paprastas, kasdieninis reiškinys. Dabar kasdien per Atlantą skrenda šimtai lėktuvų, gabendami tūkstančius visokio amžiaus keleivių.

Jei šiandien kelionė per audringąjį Atlantą nebepavojinga ir skaičiuojama tik valandomis, tai to pasiekė tokie drąsuoliai, tvirto ryžto ir nepalaužiamos išvermės vyrai, kaip Darius ir Girėnas. Čia pirmiausia ir glūdi jų didingo žygio nenykstanti reikšmė.

Gyvenimas visa savo įvairybę daug kuo panašus į didžiulę upę, kurios paviršiumi pasroviui plaukia žmonės. Daugumos jų noras ir net viso gyvenimo tikslas kuo geriau ir patogiau toje srovėje įsitaisyti, nuo kitų neatsilikti. Betgi esama ir tokių, kurių monotoniška gyvenimo srovė, jos paviršius netenkina, kurie bando veržtis į gilumas ir augštumas. Tai neramios, ryžtą gimdančios dvasios

A. MERKELIS

žmonės. Jie palieka jaukias klonių sodybas ir kopia į kalnus ieškoti laimės žiburio, kurio šviesa nuskaidrintų klonių gyvenimą. Kiti palieka žve-

Kpt. ST. DARIUS,
Nepriklausomybės kovų dalyvis,
...žygio per Atlantą iniciatorius...

jų laivus ir tinklus ir neria į jūros gelmes ieškoti vertybių, kurios ne vien pilvą sotintų.

Drąsulių ryžtas, lydimas išvermės, ne visuomet atneša laimėjimą. Drąsių, išvermingų pasiryžėlių kaulai ilsisi ir kalnų viršūnėse ir vandenynų dugne. Tačiau jų drąsūs nebaitgi žygiai nelieka be prasmės. Jų

drąsa ir pasiaukojimas įkvepia kitus naujiems žygiams, ir aukų nesigailima tol, kol tikslas pasiekiamas.

Dariaus ir Girėno testamentas įsakmiai mums byloja, kad su "Lituanica" per audringąjį vandenyną jie skrido ne nuotykių ieškoti, ne sau garbės ar turto pelnyti, bet pagarsinti Lietuvos vardą ir nepriklausomam gyvenimui atsikūrusią Jaunąją Lietuvą paskatinti drąsiems kilniems žygiams.

Ne su sriauniąja gyvenimo tėkme plaukią, bet ryžto ir išvermės žmonės savo drąsiais kilniais žygiais rašo istoriją, kurdami vertybes, kurių laiko rūdys neįveikia. Ir prieš 20 metų ir šiandien Dariaus ir Girėno žygy mus labiausia žavi jų drąsus bei kilnus ryžtas ir nepalaužiama išvermė. Taip jų žygį vertina visa lietuvių tauta.

Dešimtys tūkstančių žmonių, senų ir jaunų, susirinko Kauno aedrome laukti Sparnuotų Lietuvių. Aerodromo padangėje pasirodant Lituanicos buvo laukiama, kaip kokio stebuklo. Perskrisdami Atlantą, Darius ir Girėnas, Lietuvai nešė kažką nepaprastai didingo ir skaištaus, kažką kiekvieno lietuvio dvasią keliančio. Mažą Lietuvą jų drąsus ryžtas ir išvermė darė didelę, savo jėgoms pasitikinčią. Lietuvis priaugęs ir dideliems žygiams, kuriuos visas pasaulis su dėmesiu seka!

Didžiulės minios akys keletą valandų buvo nukreiptos į padangę, laukiant oranžinės Lituanicos. Laikas slinko pamažu ir susirinkusiuose kėlė įvairias nuotaikas ir kalbas. Anksty-

1830-31 METAI

LIETUVOS ULONŲ MAJORAS HORDYNSKIS IR JO
KNYGA APIE LIETUVOS — LENKIJOS SUKILIMĄ

Išrašas iš kunigaikščio čartoryskio
laiško

“Bet mes atsidėjome kabinetų didžiadvasiškumui ir išminčiai; pasitikėdami jais, mes nepanaudojome visų, išorinių ir vidujinių, šaltinių savo žinioje. Norėdami patikrinti kabinetų aprobaciją, laimėti jų pasitikėjimą ir gauti jų paramos, mes niekad neišėjome iš griežčiausios santūros ribų; tąja santūra mes dargi pakirtome daugelį pastangų, kurios galėjo išgelbėti mus tomis vėlesnėmis dienomis. Jei ne kabinetų pažadai, mes būtume pajėgę smogti smūgį, kuris galbūt būtų buvęs lemiamas. Mes manėme, kad esą reikia susitūrėti, nieko nepalikti progai — ir galų gale šį momentą išvydome tikrovę, kad niekas kitas, kaip tik proga tegali mus išgelbėti”.

Generolas Lafajetas: “Jei būtų sakoma, kad minėtieji pažadai tebuvo tikrai laikraščių dalykas, — aš atsakiau, kad pareikalavau paaiškinimų iš Lenkijos pasiuntinybės, ir štai čia yra mano gautas atsakymas.

‘Atsakydami į laišką, kuris mūsų gautas iš Tamstos, generole, mes skubame Tamstą patikrinti —

ADV. KOSTAS R. JURGĖLA

‘1. Kad tai buvo Užsienių Reikalų Ministras, kuris liepos mėn. 7 dieną ragino mus pasiųsti į Varšuvą pasiuntinį ir jo kelionės išlaidas Ministras avansavo; šio pasiuntinio tikslas buvo, kaip Jo Ekscelencija grafas Sabastianis mums sakė, prikalbinti mūsų vyriausybę ilgiau laukti dar du mėnesius, nes tiek laiko reikėjo deryboms.

‘2. Kad mūsų Užsienių Reikalų Ministro aplinkraštis iš rugpiučio 15 d., pasirašytas Ministro ad interim Audne Horodyski'o, ir taip pat kitas to pat mėnesio 24-tos dienos aplinkraštis, pasirašytas naujojo Užsienių Reikalų Ministro Teodoro Moravskio, pateko į mūsų rankas paštu šio mėnesio 14-ją dieną; tai yra tie patys aplinkraščiai, kuriuos mes pirmą kartą oficialiai pranešėm grafui Sebastianiui rugsėjo 15 dieną ir kuriuos mes tuojuo po to pasiuntėme dienraščiams, kur jie buvo paskelbti 17 ir 18 dienomis, ir kad šie abu aplinkraščiai faktiškai paaiškina aukščiau minėto pa-

siuntinio misijos padarytą Varšuvoje efektą.

Gen. Kniazevičius - L. Plateris
Paryžius, 1831 m. lapkričio 20 d.

Gen. Lamarkas: “Lenkija! Argi gali būti tiesa, kad ši didvyriškoji tauta, kuri savo krūtinę statė prieš totorių ietį tikrai tam, kad mus apgintų, turėtų žūti, nes ji vykdė Prancūzijos ir Anglijos suteiktus jai patarimus! Taip tad turi būti aiškinamos jos kariuomenės neveiklumas tą momentą, kuomet ji turėjo imtis leimamojo veiksmo. Taip tad turi būti aiškinamas nerūžtingumas vyriausiojo karo vado, kuris nuo pat pirmojo momento pareiškė tiek daug drąsos ir gabumų. Mes dabar galime žinoti, kodėl jis nepasinaudojo iš Vyslos peržengimo, kuris suskaldė priešą kariuomenę, kad susiremtų su juo viename ar kitame krante. Ministras su pasipiktinimu atmeta šį įtarimą dėl šamokslo. Jis formaliai pareiškia, kad nedarė jokio pažado, kad jis nedavė jokios vilties ir kad jis nenurodė jokios datos. Gerbiame lenkai, kuriuos aš šį rytą mačiau, teigia priešingai. Mūsų kolega, p. Lafajetas, patieks jums beveik oficialių smulkmenų šiuo klausimu”.

Rugsėjo 13 dienos sesija

Gen. Lafajetas: “Aš klausiu, visai nesitikėdamas gauti atsakymą, bet tikrai trokšdamas pareikšti teisingą pagarbą lenkų ir jų vyriausybės elgesiui, — aš klausiu, ar tiesa, kad lenkai buvo Prancūzų vyriausybės, Anglijos ministrų ir Prancūzų ambasadoriaus Londone raginami delsti ir nerizikuoti kautynėms, nes pastangos, kurias tos valstybės dės Lenkijos dėliai, netruks ilgiau kaip du mėnesius ir kad dviejų mėnesių laikotarpyje Lenkija įžengs į didžiąją tautų šeimą. — Tie du mėnesiai praslinko. Ir aš čia tai pareiškiu, trokšdamas pateisinti Lenkijos vyriausybės, lenkų kariuomenės ir jos vado elgesį, nes jie galėjo manyti, kad tokiomis generalinėmis kautynėmis, tikslu neleisti priešui persikelti per Vyslą, jie pakirstų gerąsias Prancūzijos ir Anglijos vyriausybių pastangas šiuo atžvilgiu. Aš manau, kad bus teisinga procedūra pranešti ponams Ministrams, kuriems pirmadienį bus patiekti paklausimai, kad šis bus vienas iš tų

bos vasaros aušrai oranžiniai nudažius rytų padangę, besiskirstanti minia spontaniškai pradėjo liūdną liudies dainą:

“Atskrend sakalėlis per žalią girę,
Atmušė sparnelius į sausą eglę”.

Toji daina sujungė visų nuotaikas ir įspėjo didvyrų tragišką likimą...

Darius ir Girėnas savo didingą ir tragišką žygį vykdė lyg nujausdami, kas netolimoje ateityje laukia lietuvių tautos ir kuriuos savumus ji turi ugdyti, kad galėtų perplaukti skaudaus ir tragiško likimo okeaną ir vėl tapti laisva.

Mūsų tautai labiausiai reikia Dariaus ir Girėno ryžto ir ištvermės. Ryžto — ne prakalbininkų iškilmėse skambiais žodžiais išsakomo, bet darbais remiamo. Ištvermės, kuriai viskas, net savo gyvybė aukojama.

Mes savo tautos laisvę tikrai atgausime Dariaus ir Girėno ryžtu ir ištvermė, bet ne gražiomis, nors mums palankiausiomis, rezoliucijomis (Jos mums gali padėti, bet nelemti

mūsų laisvės bylos). Dariaus ir Girėno žygis skelbia, kad mes turime pasitikėti savo jėgomis, jas remti savo ryžtu ir ištverme. Ir taip iš tikrųjų esama. Kur mes dėl savo jėgų susvyravome, ar kur jos buvo per menkos atremti mūsų tautai mirštamą pavojų, ten jokia pašalinė jėga, į kurią mes kreipėmės ir kuria pasitikėjome, nepadėjo mums išvengti savo skaudaus ir tragiško likimo.

Minėdami Dariaus ir Girėno 20 metų didingo ir tragiško likimo sukaktį, mes norime kuo iškilingiau siai juos pagerbti. Bet ar begalime juos iškilingiau pagerbti, negu vykdami jų testamentą, kurį jie parašė mūsų tautai savo krauju ir gyvybe. O tas testamentas skelbia, kad lietuvis turi pasitikėti savo jėgomis, ryžtis didingiems žygiams, būti ištvermingas, ir tada jis pasieks savo didįjį laimėjimą.

Kiek mumyse Dariaus ir Girėno ryžto ir ištvermės, kad pasiektume savo didįjį laimėjimą — Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą?

klausimų, kurie jiems bus tuomet patiekti”.

Šie dokumentai bus tikrųjų Lenkijos žuvimo priežasčių paaiškinimas šiam šimtmečiui ir būsimosioms kartoms. Ji žlugo ne dėl milžiniškų priešų jėgų, bet dėl šlykšių jo intrygų. Mes negalime kaltinti Prancūziją ir Angliją, ir tikrai joks lenkas jų nekaltina, nes, nors mes galime turėti priešų tose valstybėse, betgi mes negalime sugalvoti buvus bet kokių mums priešingumo priežasčių, kuriomis tos valstybės gali būti veikiamos. Jos buvo apakintos Rusijos pažadais, — iškilmingais patikrinimais, kuriuos ji pareiškė, kad, girdi, ji netrukus viską sutvarkys Lenkijai palankiausiu būdu. Šiame intrygos voratinklyje buvo įpainioti tie kabinetai, kurie kitaip būtų sekę bendras žmoniškumo diktatas Lenkijai paremti. Šitaip prigaudinėdama kabinetus, Rusija reišė didžiausių pastangų sėti nepasitikėjimui ir nevieningumui mūsų žmonėse. Jos intrygos, pasinaudojant išdavikais, kuriuos ji laimėjo su savo pakaliku pagalba, sukėlė tautos atšalimą nuo Skžyneckio, kuris, turėdamas tikrąją lenkišką širdį, atrėmė visas purvinas jos pastangas sukrėsti jo integralumui ir kuris savo gabumu bei energija taip dažnai sumušdavo ir galėjo daugiau mušti jos pasiūstas prieš mus milžiniškas mases. Tos intrygos pavyko, ir Rusija pasiekė savo tikslą Lenkijai nugalėti su mizerija, negalvodama, kad tokiu elgesiu ji prisivilioja nelaimės ant savo galvos. Rusija galėjo tapti tikrai didžiaja, suteikdama Lenkijai liberališką jos tautinių teisių koncesiją. Nekalbant jau apie lenkiškų institucijų įtaką jos pačios žmonių laimei, jokių būdu negalima taip gerai patikrinti tikrojo jos pasiūvimo ir stiprumo, kaip tik nepriklausomų Lenkijos gyvavimu. Tadgi tie, kurie dirbo mūsų pražūčiai, nebuvo tikrieji rusai; jie buvo savo tėvynės ir žmonijos priešai, beširdžiai savanauddžiai asmenys, veikiantieji vienu tikslu — savo asmens naudai; faktiškai, žmonės, kurie neturi jokios tėvynės, tik patys save. Lygiai būdami monarcho ir visuomenės priešai, jie vieną padaro tironą ir žaidžia kitų mizerija.

PIRMASIS PRIEDĖLIS

Istorinė Lietuvos apžvalga

Jei, nežiūrint daugelio neseniai išleistų veikalų apie Lenkiją, likusi pasaulio dalis vis dar netobulai ži-

no to krašto istoriją, tai galima sakyti, kad Lietuvos istorija beveik visiškai nežinoma Vakarų tautoms. Bendrai manoma, kad ji visuomet sudarė integralinę Rusų imperijos dalį ir kad tikrai retkarčiais teturėjo santykių su senąja Lenkija. Tai klaidingas išpūdis, kuriam per dažnai viešieji žurnalai gelbėjo propaguoti. Iš tiesų gi prieš 500 metų Lietuva savo noru susirišo su senosios Lenkijos likimu ir tikrai su gėda ir pasibiaurėjimu ji vilko rusų jungą. Tačiau, kas šiuo metu yra labai svarbu pasvarstyti, tai senovinė simpatija, nuolat tejungusi dvi tautas. Bendroji nacionaliteto dvasia visuomet žadino lietuvius ir lenkus, nepaisant atsargiai sumanytos jų teritorijos disintegracijos. Tai yra svarbiausias faktas, nes nuo šio broliškumo jausmo ir nuomonės bendrumo tarp senovinių lenkiškų provincijų iš esmės pareina dabartinės Lenkijos išgelbėjimas. Patiekdami skaitytojui sekančias ištraukas iš Leonardo Chodzko veikalo, mes pasistengsime kiek nušviesti politinę šios įdomios slavų (! KRJ) rasės dalies istoriją.

“Ilgą laiką buvusi atskira valstybė, valdoma savo didžiųjų kunigaikščių, pirmą kartą susijungusi su Lenkija 1386 metais ir 1569 metais sudariusi integralinę Lenkijos respublikos dalį, nuo to laikotarpio ligi 1795 metų Lietuva politinėje valstybėje sudarė trečiąją Lenkijos provinciją; ją sudarė Vilniaus ir Trakų palatinatai, Starostijos ir Žemaičių, Naugardėlio, Lietuvos Brastos, Minsko, Polocko, Vitebsko, Mscislavo ir Smolensko kunigaikštijos. Šios Didžiosios Kunigaikštijos ribas sudarė žiemuose Kuršas, Žemgalė, Lenkiškoji Livonija, ir Didžiojo Naugardo provincija; rytuose Maskolija; pietuose Ukraina, Voluinė ir Chelmės kraštas; vakaruose Ealtijos jūra, Prūsų hercogija, Pagirio ir Liublino palatinatai. Jos ženklas (herbas) buvo vytiš, jojantis visu greičiu, su kalaviu, iškeltu augščiau savo galvos. Šis Lietuvos Vytiš (cavalier of Lithuania), sujungtas su baltuoju Lenkijos ereliu, neskiriamai figūravo respublikos herbuose, tautinėse vėliavose, viešuose pastatuose ir piniguose ligi to laikotarpio, kuomet užsieninė jėga ir naminis išdavimas smogė laisvę žudantį smūgį tai amžių palaimintajai unijai. 1812 metais tie broliški herbai buvo kuriam laikui susijungę; bet, vėl atskirti, jie dar kartą plevėsavu kiekvienoje vėliavoje po atmintinos lapkričio 29 dienos.

(Tęsinys iš 5 nr. Seka pabaiga)

Juozas Mikštas

T Ė V I Š K Ė L Ė J I

Verkšlena žilas gluosnis,
Paplentėje parimęs.
Grobikams auga duona
Lietuviškuos arimuos.

Išniekintoj sodyboj
Maskolius viešpatauja,
O jo vergai aukoja
Jam ašaras ir kraują.

O skuba, kaip skubėjęs,
Į jūrą Nemunėlis,
Ir savo galvas lenkia
Jam ašarotos gėlės.

Kukuoja gegutėlė,
Kukuoja dainą graudžią,
Kad sesė plonų drobių
Senai jau nebeaudžia.

Kad kraičio nebekrauna,
Kad neaugina rūtų;
Išvarė jos bernelį
Senais keliais rekrūtų.

Ir virpa drebulėlė
Pakluonėje palinkus,
Kad negirdėt dainuojant,
Nei juokiantis aplinkui.

Kad šypsena artojo
Didžioj kančioj sustingo —
Ir virpa drebulėlė,
Ir virpa sielvartingai.

Šiurena lapai klevo,
Šiurena tėvikėlėj,
Kad brolis iškeliavo,
Vargelio nepakėlęs.

Kad brolis iškeliavo
Miškan su partizanais —
Šiurena lapai klevo,
Klevelio, mielo, seno.

Tik ažuolas galingas
Galingai tebeūžia,
Kad džiaugsmas vėl šypsosis
Gimtoj tėvų bakūžėj.

Kad kris vergijos pančiai,
Kad vėl bus Laisvės šventė,
Kad vėl galės lietuvius
Savam krašte gyventi.

O tolima, o miela,
O brangi tėviškėle,
Kada nuo tavo veido
Nuslinks kančios šešėliai?...

LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGĄ PRISIMENANT

Lietuvos šaulių S-gą pagimdė tautos išgyventos kančios, vargas ir nepalaužiamas lietuvių veržimasis į laisvę. Kai pirmojo pasaulinio karo metu besigrumdami vokiečiai ir rusai mūsų kraštą išdegino, nuterėjo, apiplėšė, laisvės troškimas vėl pasireiškė ginkluota kova prieš pavergėjus. Jau 1918 m. lapkričio mėn. Seinų, Alytaus apskr. vyko susirėmimai su vokiečiais. 1919 m. pradžioje į šiaurės Lietuvą besiveržiančias bolševikų gaujas pasitiko garsūs Joniškėlio, Pasvalio, Pušaloto, Vabalninko ir kt. partizanų būriai. Čia krito ir pirmoji partizanų auka a. a. Aleksandras Vainauskas (1919 m. sausio 16). Nepriklausomybės kovų metu daugelyje Lietuvos vietovių šaulio vardas reiškė tą patį, ką savanoris-partizanas. Visame krašte besiteigią kovotojų būriai ir sudarė šaulių organizacijos užuomazgą. Tai buvo gaivališkai susibūrę, menkai ginkluoti vienetai partizaninei kovai prieš mūsų jaunos valstybės priešus, liudiją mūsų tuometinės visuomenės subrendimą, siekiant atstatyti nepriklausomą valstybę.

Oficialioji L. šaulių S-gos įsikūrimo data — 1919 m. birželio 27-oji, ir metinė šaulių švente parinkta Joninių diena. L. šaulių S-gos įkūrėjas, jos ideologinių gairių tiesėjas ir daugiametis šaulių S-gos pirmininkas buvo a. a. Vladas Putvis-Putvinskis, viena iš tauriausių mūsų tautos asmenybių.

Šaulių S-gos šūkis "Nepriklausomai Lietuvai", buvęs pagrindiniu keldrodžiu laike ano meto kovų ir per visą mūsų valstybės klestėjimo laikotarpį, išlaiko tą pačią gilią reikšmę iki šių dienų, kada mūsų tauta vėl visomis priemonėmis kovoja, kad lietuviai savo žemėje būtų šeimininkas.

Nepriklausomybės kovų istorijon šauliai, kaip ir kariai, įsirašė kraujo aukomis. Jie organizuotai talkininkavo mūsų kariuomenei kovose prieš bermontininkus ir dar skaitlingiau dalyvavo 1920 m. kovose prieš lenkus. Reikia paminėti ir savanorišką šaulių pagelbą, turėjusią daug reikšmės Klaipėdos krašto vadavime.

...Red. pastaba: Esame dėkingi plk. Pr. Saladžiui, kad jis, vietoj trumpų atsakymų į patiektus redaktoriaus klausimus, pasiryžo duoti eilę išsamių straipsnių apie šaulių Sąjungą. Š. S-ga nepriklausomos Lietuvos gyvenime užėmė labai svarbią vietą, tad jai prisiminti atitinkamai KARYJE ir skiriama vietos.

PLK. PR. SALADZIUS

Šaulių S-ga buvo stiprus valstybės ramstis ir kovoje su vidaus priešais, sutrandant lenkus peoviakus ar karo pasėkoje krašte atsiradusį kriminalinį gaivalą.

Jei valstybės atsikūrimo metu šauliai daug kuo padėjo išlaikyti krašte rimtį ir tvarką, tai nepriklausomybės laikotarpyje šaulių veikla rėmėsi Sąjungos ideologo ir kūrėjo Vlado Putvio nusistatymu "padaryti perversmą pačiame gyvenime, kad lietuvišku-

PLK. PR. SALADZIUS, šio straipsnio autorius, ilgametis šaulių Sąjungos vadas, dabar atšventęs 60 metų amžiaus sukaktį, gyvena Rochester, N. Y. (čia nuotrauka iš 1936 m.)

mas, dora ir demokratiškumas paimtų viršų". Šaulio asmens auklėjimasis, kultūrinis darbas, paremtas dėsniu "švieskis ir šviesk" ir karnis pasiruošimas sudarė plačią dirvą dešimtims tūkstančių lietuvių įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir profesijų. Šaulys artojas, šaulys darbininkas, šaulys valdininkas, šaulys studentas — dalyvavo šios organizacijos veikloje, kiekvienas pagal savo sugebėjimus. Šioje plačioje dirvoje nuo pat organizacijos įsikūrimo ir nepriklausomybės kovų meto dalyvauja ir šaulės moterys.

Šaulių daliniuose buvo gausu įvairių kursų: priešcheminės apsaugos,

sanitarijos, ugniagesių, lietuvių kalbos, istorijos ir kt. Buvo susirūpinta turėti nuolatinės savo bustines — šaulių namus, kaip tautinės kultūros židinius. Šaulių Sąjungai rūpėjo ne tik savo narius stiprinti, bet ir plačioje visuomenėje kurti nuotaiikas valstybės gynimo ir tautinio atsparumo linkme.

Jau Nepriklausomybės kovų metu šaulių S-ga leido į visuomenę atsišaukimus įvairiomis kalbomis. Kovojant su lenkais dėl lietuviškųjų žemių šaulių S-ga išleido net milijoną atsišaukimų, kuriuos išplatino lenkų kariuomenės eilėse. Šaulių Sąjungos savaitraštis "Trimitas" buvo spausdinamas net 30.000 egz.; jį prenueruodavo kiekvieno šaulio šeima. Šaulės moterys turėjo dar atskirą savo laikraštį "Šaulė". Be karinių leidinių — "Degazacija", "Cheminis karas" ir kt. — šaulių S-ga leido ir grožinės literatūros knygy, kaip V. Andriukaičio "Žvalgo Užrašai" (20.000 egz.), "Audra žemaičiuose" ar P. Babicko "Gintaro Krantas", "Marių pasakos" ir kt. Jau 1927 m. išleista apie 70.000 egz. "Vasario 16" leidinio, kurį pradžioje redagavo A. Marcinkevičius, vėliau V. Daugvardas, P. Babickas. Kasmet buvo spausdinama apie 30-40.000 egz. šaulių kalendoriaus.

Šaulių S-ga turėjo šaulių teatrą ir per 400 dramos mėgėjų kuopelių. Šaulių radijo pusvalandžiai ir kitos įvairios šaulių pramogos miestuose ir miesteliuose šaulinį judėjimą darė itin gyvą.

Šaulių S-ga turėjo apie 150 chorų, 80 orkestrų. Buvo numatyta įsteigti pavyzdinius 40 žmonių orkestrus prie kiekvienos rinktinės. L. šaulių S-gos choras, vadovaujamas muz. M. Martinonio, buvo meniškai tiek pajėgus, kad net keletą kartų koncertavo Rygoje, Talline, Tilžėje. 1939 m., šaulių Sąjungos dvidešimtmėį atšventus, buvo numatytos to choro gastrolės Jungtinėse Amerikos Valstybėse, bet karas suardė tuos planus, kaip ir daugybę kitų.

Visame krašte vykusiose šaulių dainų šventėse ir sporto varžybose tekdavo matyti tiek daug gražaus lietuviško jaunimo, kad tuose sambūriuose lyg atsispindėdavo gyvybinis mūsų tautos pulsas. Tie prisiminimai, nežiūrint visų dabarties šešėlių, lyg užtikrina, kad jaunatviška energija, ryžtumu ir ištverme laisvėje džiaugęsis lietuvis nebus sulaužy-

LIETUVIŲ SEIMĄ PETRAPILYJE PRISIMINUS

RAŠO BIRUTĖ GRIGAITYTĖ-NOVICKIENĖ

KARIO Redakcija, talpindama šį B. Novickienės išsamų aprašymą apie lietuvių seimą Petrapilyje kaip atsakymą į gen. V. Nagiaus tą pačią temą straipsnį, tilpusį š. m. KARIO 5-me nr., lieka neutrali. Jei atsirastų tuo reikalu ir daugiau pozityvių pasisakymų, irgi bus duodama vietos.

Redakt.

1953 m. gegužės mėnesio "Kario" numeryje tilpo ats. brig. gen. gydytojo V. Nagiaus-Nagevičiaus straipsnis "Atsiminimai apie Lietuvių Seimą Petrapilyje". Tebus leista ir man, kaip buvusiai to seimo atstovei, pasisakyti bei papildyti kai kuriuos generolo Nagiaus-Nagevičiaus atsiminimų palieštus klausimus.

Rašant praeities prisiminimus ir įvertinant įvykius prieš 36 metus, be užrašų, kurie, deja, sukrėtimu ir karo pasėkoje dingę, tenka labai atsargiai, net patiems tų įvykių dalyviams, daryti sprendimus, kad išliktų objektyviems ir nenušviesti praeities faktų ne taip, kaip jie vyko, bet taip, kaip norėtusi, kad būtų buvę. Toks pavojus yra, juoba, kad ir mūsų vienatinis šaltinis, šapokos istorijos vadovėlis, patiekia apie lietuvių seimą Petrapilyje labai paviršutinį ir netikrą vaizdą.

Kur dingę to seimo protokolai — net Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo sunku nustatyti; reikia manyti, kad seimui skilus, jie taip ir liko nepasirašyti. Stenogramų tais laikais iš viso dar nebuvo. Ilgesnį straipsnį apie Petrapilio lietuvių seimą yra parašęs kap. P. Gužas. Straipsnis tilpo Lietuvos Šaulių Sąjungos leidinyje,

tas vergijos pančių ar tremtyje neknykys garbinti svetimų dievų.

Nepaprastai šakotas buvo šaulių darbas. Šauliams buvo miela globoti ir senovės paminklus, istorines vietas, piliakalnius. Jiems, pagaliau, rūpėjo ir kapų tvarkymas, paminklai žuvusių atminimui. Žodžiu, šauliams rūpėjo visa Lietuva, jos žmogus su savo praeitimi, dabartimi ir ateitimi. Daug dvasinės stiprybės šiam kely buvo semtasi iš garbės šaulio kan. J. Tumo-Vaižganto ideologijos, jo optimistinių pažiūrų į žmogų ir jo nepailstamo deimančiukų ieškojimo. Ydų, silpnybių gyvenime nestinga, bet jos neturėtų užtemdyti mūsų akyse tų vertybių, kurios sudarė pagrindą mūsų valstybės egzistencijai. Čia prisimindamas keletą bruožų iš šaulių Sąjungos veikimo noriu pabrėžti, kad šauliams rūpėjo tautiniai susipratę piliečio ugdymas, valstybės ir vyriausybės rėmimas, ne jų klaidų ar ydų gvildinimas, kas būtų jau politinių organizacijų sritis.

Šaulių Sąjunga buvo visuomenės mėgiama organizacija. Ji dirbo Lie-

išeistame 1928 m. Kaune, užvardintam "1928 metų Vasario 16 diena. 10 metų Lietuvos Nepriklausomybės Sukaktuvėms Paminėti". Redagavo A. Marcinkevičius, LSS Centro Valdymo sekretorius.

Gyvieji seimo atstovai, to įvykio liudininkai, yra labai mažai dėl jo pasisakę.

O šis seimas juk buvo epochinis įvykis! 1917 m. vasario mėn. Rusijos revoliucijos pasėkoje, mes, lietuviai, pasijutome išsilaisvinę iš ilgametės caristinės priespaudos. Mūsų nuotaikos buvo pakilusios: būrėmės, mitingavome ir žygiavome, tautinėmis juostomis persijuosę, raudonas vėliavas ir plakatus nešini; jie mirgėjo šūkliais: "Tegyvuoją laisvė, lygybė ir brolybė", "Tegyvuoją tautų apsisprendimo teisę" ir "Tegyvuoją laisva ir nepriklausoma Lietuva". Raudona vėliava tuomet reišė laisvę, o ne žiaurią tironiją, kaip šiandien.*)

Mums, to meto tremtiniam, iš esmės mažai rūpėjo Rusijos ateitis, bet mes žinojome, kad dėka įvykusiam perversmui, karas ilgai nebesitęs ir kad galėsime grįžti į Lietuvą ir patys savo krašte tvarkyti.

Lietuviai kariai pradėjo burtis į atskirus vienetus, kad organizuotiems,

tuvai, bet ne paskiro asmens ar kurios siauresnės grupės interesus. Į šią stipriausią mūsų visuomeninę karinę organizaciją seniai buvo atkreiptos priešų akys. Jau 1936 m. buvo patirta apie įsakymą komunistams skverbtis į šaulių eiles. Oficialūs Sovietų kariniai atstovai rinko žinias apie šaulių Sąjungą. Mat, šaulių Sąjunga sudarė Lietuvos ginkluotų pajėgų dalį ir priklausė tiesioginiai Kariuomenės Vadui. Karo atveju šauliai mobilizuojami, įsilieja į vietos divizijas ir veikia visišką karo vadovybės priklausomybę. Tuo būdu Lietuvos šaulių Sąjunga mūsų valstybės gyvenime užėmė tokią pat vietą, kaip Latvijoje aizsargų, Estijoje kaitselių ir Suomijoje suojeluskanta organizacijos. Pabaltijo valstybės, būdamos nesaugioje geografinėje padėtyje ir nuolatinio pavojaus grėsmėje, vienodai suprato reikalą ruošti savo piliečius ginkluotam pasipriešinimui, partizaninio pobūdžio kovoms ir stiprinti tautos atsparumą ir ištvėrmę okupacijos atveju.

(Bus daugiau)

o gal ir ginkluotiems, grįžti į Lietuvą. Tad nenuostabu, kad Tautos Taryba, sudaryta Rusijoje iš įvairių srovių atstovų, ryžosi sušaukti 1917 m. pavasarį lietuvių seimą Petrapilyje. Tuo pat metu buvo šaukiamas lietuvių karių suvažiavimas. Jie buvo sutikti su dideliu entuziazmu.

Man teko garbė būti seime atstove nuo Vitebsko lietuvių tremtinių kolonijos. Be manęs į seimą ir į karių suvažiavimą atstovais buvo išrinkti: Juozas Grigaitis (vėliau nepriklausomos Lietuvos generolas), Antanas Vokietaitis, Antanas Kundrotas, ir dar du kariai, kurių pavardžių nebeatsimenu.

Seimas prasidėjo 1917 m. gegužės 27 dieną (senu stiliumi). Jame dalyvavo virš 300 atstovų, kurie suvažiavo iš įvairių Rusijos vietų. Seimo atstovų amžiaus vidurkis svyravo tarp 20-30 metų. Į seimą buvo renkami nejaunesni, kaip 18 m. sukakus.

Anot kap. Gužo (LSS leidinio psl. 49-51), "Seime dalyvavo visos lietuvių gyvenime pasireiškusių partijos: Tautos Pažangos — 20 atstovų, Santaros — 30, Katalikų — 32, Socialdemokratų — 39, Krikščionių demokratų — 39, nepartinių — 51 ir Soc. Liaudininkų — 90".

Seimas buvo susiskirstęs į du blokus: dešinį ir kairį. Dešiniajame sparne sėdėjo: Tautos Pažanga, Katalikai, Krikščionys demokratai ir nepartiniai. Kairiajame — Santara, Soc. Liaudininkai ir Soc. demokratai. Seimo atstovų tarpe matėsi jau tuo metu pasireiškusieji lietuvių veikėjai: Petras Leonas, kun. Tumas-Vaižgantas, Felicija Bortkevičienė, kun. Juozas Vailokaitis, Mykolas Januškevicius, Stasys Šilingas, Motiejus Čepas, kun. Laukaitis, Liūda Purėnienė, Antanas Tumėnas, Augustinas Voldemaras, Antanas Sugintas, Česlovas Petruškevičius, Liūdas Noreika ir karegelis kitų. Vėliau atvyko Mykolas Sleževičius.

Nuotaika seimui susirinkus buvo šventadieniška. Didelį įspūdį darė kariai, kurie, šiek tiek anksčiau suvažiavę į pirmąjį lietuvių karių suva-

*) Viena iš tokių eisenų, įvykusių tuoj po revoliucijos Vitebske, buvo vėliau, iš nuotraukos, pavaizduota dailininko Petravičiaus (Senjor) paveikslu, kuris kaboją Kario Muziejuje. Man teko jam pozuoti, nes toje eisenoje nešiau vieną iš plakatų, reikalaujantį Lietuvai laisvės.

žlavimą, savo priimtoje rezoliucijoje reikalavo lietuvių dalinių Rusijoje organizavimą, kuris faktinai jų jau buvo pradėtas. Buvo smagu matyti, kad ir svetimoje uniformoje, pirmą kartą po šimtmečio vergijos, savuosius karius. Jau tuomet vaizdavosi, kad čia užuomazga mūsų būsimos kariuomenės. Tuomet pirmūnų-karių tarpe susitikau savo seną pažįstamą Antaną Juozapavičių. Teko susipažinti su būsimais prieteliais kariais: Petru Gužu, Petru Gudeliu, Jackum Baniu, Raimundu Liormantu. Dar karių tarpe buvo, kiek prisimenu, Jurgis Byla, Valdemaras Čarneckis, Jurgis Elisonas, Jonas Laurinaitis, Aleksandras Žilinskas, Lionginas Indreka, Juozas Lanskoronskis, Vladas Marma, Petras Šatas, Kazys Rasikas (jau ir tuomet bolševikuojantis), Jeronimas Vyšniauskas, gyd. B. Matulionis, gyd. Žemgulis, gyd. Stasiūnas, gyd. Oželis, gyd. Stančius, vet. gyd. Drap-Kancleris ir daugelis kitų.

Dauguma to suvažiavimo pirmūnų 1918 m. vasaros gale jau registravosi savanoriais Vilniuje, Jurgio prospekte, tremtiniais šelpti draugijos patalpose. Man teko tuomet talkininkauti Aldonai Čarnekaitei (dabar dr. Birutienei), kuri tą jų registraciją vedė.

Petrapilyje karių suvažiavimui pasibaigus, dalis jų išsiskirstė į savo dalinius, o kiti liko bendrame seime, ir jiems buvo suteikta balso teisė.

Pradžioje vyko seimo iškilmingoji dalis, prezidiumo sudarymas ir sveikinimai. Į mane didelio įspūdžio padarė du sveikinimai: karių delegacijos atstovų ir Onos Mašiotienės. Karių delegacijoje, atvykusioje į seimą su raudona vėliava, tuomet laisvės simboliu, be karo gydytojo Žemglio, dar buvo Jurgis Byla ir Jurgis Elisonas (?). Karių sveikinimas buvo patriotiniai - demokratiniai. Gale savo sveikinimo, kariai, lygybės ir vienybės vardan, pareikalavo, kad seimo prezidiume būtų ir kairiojo sparno atstovai. Iki tol prezidiume sėdėjo vien dešiniojo sparno atstovai. Karių pageidavimas buvo priimtas dėmesin.

Ona Mašiotienė, kuri buvo atvykusi iš Maskvos kaip svečias, sveikindama seimą, įterpė į jį ištisą feministinį traktatą, nušviesdama moters padėtį praetyje, ir reikalaudama, kad ateityje lietuviškos moterys turėtų lygias teises su vyrais. Į tai vyrai mums, po jos kalbos, sakė: "Kojams dar trūksta, juk jau turite čia, seime, savo atstovus". Be manęs, seimo atstovėmis buvo: Felicija Bortkevičienė (soc. liaudininkė) ir Liūda Purėnienė (soc. dem.). Dešinysis blo-

kas, berods, moterų savo tarpe neturėjo. Susitarusios su Liūda Purėnienė, kiekviena savo frakcijoje, aš — soc. liaudininkų, o ji — soc. demokratų, pravedėme, kad į rezoliuciją dėl Lietuvos ateities, būtų įrašyta, kad į Lietuvos Steigiamąjį Susirinkimą renka visi, "be lyties" skirtumo. Ona Mašiotienė įtikino dešiniojo sparno atstovus priimti panašų nutarimą. Vėliau į abi rezoliucijas žodžiai "be lyties" skirtumo ir buvo įtraukti. Atrodo, moterys tuomet ne visai pasitikėjo vyrų gera valia.

Gen. Nagius-Nagevičius savo atsiminimuose teisingai aprašo, kad seimo posėdžio salėje buvo pakabinata vėliava, kuro fonas buvo violetinis, o jojanti figūra turėjo vaizduoti moterį su žibintu. Ji buvo taip smarkiai stilizuota, kad pilnai atitiktų dabartinių modernistų dvasiai. Ji nieko bendro neturėjo su mūsų klasiškuoju Vyčiu. Kai kuriems atšovams užprotestavus, ta vėliava greit iš salės išnyko.

Išklausius sveikinimus ir pranešimus iš vietų, pradėjus svarstyti Lietuvos ateities klausimus, pasireiškė didelis nuomonių skirtumas. Diskusijoje tęsėsi keletą dienų, su pertraukomis, laike kurių vyko frakcijų pasitarimai. Priėmus dešiniojo bloko rezoliuciją 140 balsų prieš 128 (kap. P. Gužas, LSS leidinys 49-51 psl.), seimas skilo. Vėliau kairysis blokas persikėlė posėdžiauti kitur ir priėmė savo rezoliuciją dėl Lietuvos ateities. (Rezoliucijos tekstas gale šio straipsnio).**)

Nepriklausomos Lietuvos dešiniųjų spaudoje, paprastai prieš rinkimus, pasirodydavo žinutės, kad vadinamieji "kairieji" Petrapilio seime balsavo prieš nepriklausomybę.

Istorikas Šapoka (psl 535) štai kaip nušviečia šį momentą: "Tačiau svarbiausiuoju būsimosios Lietuvos klausimu čia nebuvo vienybės: didesnioji seimo pusė pasisakė už visai nepriklausomos Lietuvos kūrimą, o beveik visi kairieji atstovai (mano

**) Priimtosios seimo dešiniojo bloko rezoliucijos nepatikiu, nes ji yra išspausdinta politikos žurnale "Lietuva" Nr. 1 (LLK leidinys).

Gen. Nagius-Nagevičius savo atsiminimų pastaboj sako, kad ši rezoliucija (dešinio bloko) buvo iškabinata Karo Muziejuje, o apie kairiojo bloko nebuvę žinių. Labai gaila, kad Karo Muziejaus administracija šios rezoliucijos nepasistengė (ar nepanorėjo?) suieškoti ir ją iškabinėti, nes šiaip visa istorinė Karo Muziejaus medžiaga buvo labai kruopščiai renkama. Aš pati perdaviau gen. NN man asmeniniai brangią a. a. Antano Juozapavičiaus nuotrauką, kuri vėliau Karo Muziejuje kabojo, o taip pat man patikėta ir iš Rusijos į Lietuvą atvežta viena komplektą VITEBSKO LIETUVIŲ BATALIONO ĮSAKYMU.

pabraukta) pasiūdė Lietuvos ateitį sujungti autonomijos arba federacijos pamatais su Rusijos tautų demokratijomis".

Gen. Nagius-Nagevičius Šapokos istorijos vietą "beveik visi kairieji atstovai" perfrazuoja (Šapokos Istorija 535 psl.): "Iš kairiųjų atstovų tarpo buvo siūloma", o toliau seka, kaip pas Šapoką.

Seimo kairiojo bloko priimtoje rezoliucijoje niekur apie Lietuvos ateities "sujungimą autonomijos arba federacijos pamatais su Rusijos tautų demokratijomis" neminima. Ir negalėjo būti minima, nes, jei vienas ar kitas iš kalbėjusių seimo plenumo atstovų ir buvo tokią mintį metęs, tai visa dauguma apie ryšius su Rusija nei girdėti nenorėjo. Iš kur Šapoka paėmė, kad "beveik visi kairieji atstovai" (o jų buvo per tris frakcijas 159) taip pasisakė?

Dalyvavau seimo visuose posėdžiuose; taip pat savo, soc. liaudininkų frakcijos (didžiausios seime — ji turėjo 90 atstovų), visuose pasitarimuose. Tačiau tokio pasiūlymo, kad sujungti Lietuvą autonomijos arba federacijos ryšiais su Rusija, neteko balsuoti; soc. liaudininkų frakcijoje tokio pasiūlymo iš viso nė nebuvo.

Gen. Nagius-Nagevičius cituoja ištraukas iš kai kurių atstovų kalbų. Aš neturiu drašos, be protokolų, kalbų ištraukų patiekti, bet kai kurios kalbos buvo labai ryškios ir jų turinys liko mano atmintyje. Pavyzdžiui, **Mykolo Sleževičiaus**, ugninga, kupina tėvynės meilės kalba, kurioj jis siūlė pasisakyti dėl nepriklausomybės čia pat seime, nelaukiant, kol grįšime į Lietuvą. **Petro Leono** kalba, pagrįsta rimtais išvedžiojimais, būti atsargiems, nes esame čia tik maža tautos dalis, sprendimas gi Lietuvos likimo priklauso visiems Lietuvos žmonėms. Tarp įvairių prielaidų savo išsamioje kalboje prof. P. Leonas ir pasakė garsųjį sakinį, kurį cituoja dabar savo laiške gen. Nagius-Nagevičiui jo sūnus, Algirdas Leonas (VIENYBĖ, 1953-VII-17): "Kažin, kas geriau Lietuvai: ar būti priklausoma, kaip Australija, ar kaip svetimų batų mindžiojama Persija". Šis jo posakis tiems, kurie klausėsi ištiesai visos jo kalbos ir turėjo gerą valią, jokių būdu negalėjo būti supras-tas, kaip pasisakymas prieš Lietuvos nepriklausomybę. **Kun. Tumas-Vaižgantas** sujaudintas, iš vietos šaukė, kad jeigu mes, čia dabar tuojau vienin-gai neapsisprendžiame, tai jam reikšią mesti politikavimą. **Mykolas Januškevičius** savo kalboje įrodinėjo, kad turime gerai apsigalvoti, kad ne-

pakenkus jaunai Rusijos demokratiškai, kuri kaip tik pirmoji iškėlė tautų apsisprendimo teisę iki atsiskyrimo iš valstybės, ją pavergusios. Juk tai buvo vienas iš svarbiausių reoliucijos šūkių. Dėl būsiamos Lietuvos turinti pasisakyti Lietuvos liaudis. Prof. Augustinas Voldemaras labai ilgoje kalboje grynai tretiškai ir mokliškai apibūdino nepriklausomybės ir neutralumo sąvokas. Jurgis Smolskis, kuris buvo vienas iš geriausių seimo kalbėtojų, pabrėžė, kad jeigu mes galime ko nors gero tikėtis, tai ne iš kaizerinės Vokietijos, o tik iš demokratinės Rusijos.***)

Stasys Šilingas kalbėjo: "Kaip mes, tremtiniai, čia Rusijoje galime balsuoti už nepriklausomybę, jei nežinome šiuo klausimu nusistatymo lietuvių pačioje Lietuvoje?" (Šie žodžiai yra pacituoti gen. Nagiaus-Nagevičiaus, kaip "auksaburniu", tik nepasakyta, kad tai Stasio Šilingo žodžiai). Buvo dar ir daugiau kalbėtojų, kaip kunigas Laukaitis, C. Petruškevičius, iš jaunųjų — Vytautas Endziulaitis (vėliau miręs džiova), Petras Balys (bolševikų sušaudytas), bet jų kalbų turinio nebeprisimenu.

Lietuvos ateities klausimas buvo plačiai diskutuojamas ir atskirose frakcijose. Man teko jas išklausti savoje, soc. liaudininkų frakcijoje. Ginčai buvo labai karšti, ir aiškiai prisimenu pagrindinę mintį, būtent: kad savo likimo sprendimas priklausosi visiems Lietuvos žmonėms. Dažnai buvo vartojamas išsireiškimas "liaudžiai". Lietuviai tauta turinti pati savo steigiamajame susirinkime paskelbti nepriklausomybę. Jei mes čia dabar tai padarysime, tai būsime uzurpatoriais tautos pagrindinės teisės — politinio apsisprendimo. Jei esame demokratams, neprivalome pasisavinti, kas priklauso visiems lietuviams. Nors soc. liaudininkų frakcijoje buvo ir radikalesnių atstovų, kaip M. Januškevičius, P. Balys ir kiti, tačiau aiškiai prisimenu, kad dauguma palaikė nuomonę Felicijos Bortkevičienės, Antano Suginto, Jurgio Krikščiūno ir kitų nuosaikesnių kalbėtojų. Su dideliu rekantrumu laukta atvykstant Mykolo Slezevi-

čiaus, nes jis, dėl transporto kėblumų, atvyko jau seimui gerokai įpusėjus. Jo karšta kalba buvo plaukianti iš širdies gelmių; jo nuomonė buvo — kad nepriklausomybė turinti būti dabar jau, čia seime, paskelbta ir kad mes tuo Lietuvos žmonių teisių nepažeisime. Ši kalba visiems soc. liaudininkų frakcijos nariams padarė gilaus įspūdžio. Aš asmeniniai pirmą kartą girdėjau M. Slezevičių kalbant; toji kalba pasiliko man kelrodžiu visam mano gyvenimui.

M. Slezevičiui replikavo palyginamai jaunas žmogus, kario uniformoj. Deja, jo pavardės nebeatsimenu. Jo kalbos turinys buvo maždaug toks: Mes nesame nepriklausomybės priešai, mūsų visų akys ir širdys nukreiptos į Lietuvą, mes norime, kad vokiečiai greičiau apleistų mūsų žemę ir kad patys Lietuvos žmonės nutartų, kaip jie nori tvarkytis.

Paskutiniojo kalbėtojo išvedžiojimai ir jau anksčiau susiformavusi nuomonė nusvėrė M. Slezevičiaus kalbą. Ir vėliau, plenumo, kairiojo sparno (Santariečių, soc. liaudininkų ir soc. demokratų) dauguma balsavo prieš dešiniojo sparno rezoliuciją.

Gen. Nagius - Nagevičius savo straipsnyje klausia, kodėl gi mūsų tremtiniai taip tuomet balsavo?

Manau, patriotizmo stokos negalima primesti nei Stasiui Šilingui, jau 1918 metais Valstybės Tarybos Vicepirmininkui, nei prof. P. Leonui 1918 metais pirmajam Lietuvos Teisingumo ministeriui, nei visai eilei patriotinio jaunimo, nei tiems kariams, kurie Petrapilio seime buvo kairiojo bloko tarpe, o už metu, pirmieji grįžę Lietuvon, Mykolui Slezevičiui savanorius pašaukus, stojo Lietuvos laisvės ginti. Atsakymą skaitytojas ras pridedamajame šio straipsnio gale dokumente — kairiojo sparno rezoliucijoje, ir galbūt šiame mano suglaustame seimo aprašyme.

Manau, kad vieną kartą visam laikui reikia nustoti skleidus, kad kairieji balsavo prieš nepriklausomybę; ne prieš nepriklausomybę buvo balsuota, bet tik prieš jos paskelbimą vienos tautos dalies, tai yra Rusijoje atsidūrusių tremtinių. Kairysis blokas balsavo už tai, kad nepriklausomybė būtų paskelbta visos lietuvių tautos, Lietuvos steigiamajame susirinkime, ne tik pati lietuvių tauta gali spręsti savo politinį likimą (žiūrėk rezoliuciją).

Kas pajėgs įsigilinti į to laiko dvasią ir negalvos dabarties, beveik po pusės šimtmečio sąvokomis, kas supras, kad 1917 metų vasario mėn. revoliucijos iškeltieji laisvės ir tautų

apsisprendimo obalsiai daug kam tuomet buvo ne tušti žodžiai, o ilgai laukta tikrovė, dėka kuriai galėjome žengti į savosios, ilgai pavergtosios, valstybės atkūrimą, — tas supras, kad toji Lietuvos nepriklausomybė visiems lygiai buvo brangi ir kaip tik buvo norima, kad ją skelbiant būtų vadovautasi demokratiniais nuostatais, atseit, visos lietuvių tautos valia.

REZOLIUCIJA

"Lietuvių Seimas Petrapilyje, atstovaujās išblaškytajai po Rusiją demokratinei Lietuvii Tautos daliai, apsvarstęs politinę Lietuvos ateitį posėdžiucse birželio mėn. 1-4 dieną, rado:

1) Lietuva yra atskira etnografinė, kultūrinė, ekonominė ir politinė vienata;

2) Lietuvių Tauta savo politinio ateities likimo klausime yra savarankumo idėjos vedama;

3) kiekviena tauta gali pasėkmingai vystyti ir plėtoti savo kultūros ir ekonomijos pajėgas tik turėdama pilną politinę savo šalies laisvę;

4) šitoji laisvė kiekvienos tautos manoma kaip teisė pilnai savo politini likimą spręsti;

5) politinio tautų apsisprendimo teisė Rusijos Darbininkų bei Kareivių Atstovų Tarybos yra iškelta, kaip būsiosios taikos pamatinė sąlyga. Toji pati teisė jau paskelbta pamatiniu taikos principu atskirų Europos ir Amerikos valstybių;

6) susidėjusiomis karo aplinkybėmis politinis Lietuvos likimo klausimas tapo tarptautinis ir tokiu būdu tarptautiniam taikos kongrese svarstytinas;

7) tarptautinis taikos kongresas turės sankcionuoti teisę, kad pavergtosios tautos galėtų išsiskirti, jeigu to norės, iš valstybių jas pavergusių, o išsiskyrusioms tautoms turės duoti tarptautinę garantiją laisvo, savarankaus politinio gyvenimo, ir vienu balsu nutarė;

I. Kreiptis į Laikinąją Rusijos Valdžią, taip pat į visas valstybes, sąjungininkes, bei neitralas valstybes ir reikalauti pripažinti:

1) kad Lietuvii Tautai priklauso politinio apsisprendimo teisė;

2) kad savo politinį likimą Lietuvii Tauta turi teisę spręsti laisvai išrinktajam Lietuvos Steigiamajame Susirinkime, visuotino, be lyties, tautybės ir tikybos skirtumo, tiesaus, lygaus ir slapto balsavimo pamatais, proporacionalios sistemos prisilaikant;

3) kad Lietuvii Tauta, kaip užinteresuotoji tauta, turi teisę turėti sa-

*** Dėl Jurgio Smolskio gen. Nagius-Nagevičius pasisako šiais žodžiais: "Pas social-demokratams susitikau su buvusiu gimnazijos draugu Smolskiu, kuris ilgainiui Lietuvoje buvo sušaudytas kaip bolševikas". Jurgis Smolskis, kaip man žinoma, niekuomet bolševiku nebuvo; jis buvo tikras social-demokratas, kas netrukdytū būti jam geru Lietuvos patriotu; jo sušaudymas telieka juoda dėmė tiems, kurie, dėl savo politinio siauraprotiškumo, nesugebėjo atskirti social-demokrato nuo bolševiko, ir nužudė visai nekaltą žmogų — lietuvi.

MŪSŲ ŽUVUSIEJI IR MIRUSIEJI

A. a. Plk. Inž. Juozas Šimoliūnas

Š. m. birželio 11 d. suėjo 6 metai nuo a. a. plk. inž. Juozo Šimoliūno mirties.

Velionis gimė 1885 m. balandžio 16 d. Pušaloto val., Panevėžio apskr., ūkininkų šeimoje. Mokėsi Rygos komercinėje gimnazijoje, o ją baigęs įstojo į Rygos politechnikos institutą.

Pirmojo pasaulinio karo metu buvo pašauktas į rusų kariuomenę ir pasiųstas į karo inžinerijos mokyklą Petrapilyje. 1917 m. ją baigė ir buvo pakeltas į praporščiko laipsnį. Rusijos revoliucija jį užtiko Rygos fronte ir nubloškė į Jaroslavlį, iš kur pateko į Sibirą. Pilietinio karo metu dirbo prie Obės žiočių tyrinėjimo.

Išgirdęs apie Nepriklausomą Lietuvą, su dideliais pavojais ir sunkumais skuba į gimtąjį kraštą. 1921 m. birželio 13 d. įsijungia į Lietuvos kariuomenę ir be pertraukos ištarnauja iki 1940 m. spalio 27 d., eidamas įvairias atsakingas pareigas Karo Butų valdyboje ir Karo Aviacijoje.

Karo nutrauktą augštąjį mokslą velionis tęsė Latvijos Universiteto inžinerijos fakultete, kol 1925 m. gegužės mėn. baigė, įsigydamas statybos inžinieriaus diplomą. Būdamas Karo Butų skyriuje, dirbo prie įvairių karinių pastatų, daugiausiai karveivinių — Kaune, Raseiniuose, Klaipėdoje. Dar gimnazijoje būdamas, kartu su savo vyresniuoju broliu Jonu, tada Politechnikos studentu, tyrinėjo Ventos - Dubysos vandens kelią. Taip pat turėjo progos susipažinti su Ventspilio uosto statyba

vo atstovus tarptautiniam taikos kongresui.

II. Apie visa, kas yra čia išdėstyta, pranešti viso pasaulio demokratams”.

Žiūr.: 1928 m. Vasario 16 d. 10 metų Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti. Redagavo A. Marcinkevičius, L. S. S. Centro Valdybos sekretorius. Lietuvos Šaulių Sąjungos leidinys, Kaunas, 1928.

Gal todėl mėgo hidrotechniką ir savo diplominiam darbui pasirinko temą: “Elektros jėgainė ant Neries”.

1944 m., antrajai bolševikų okupacijai artinantis, kartu su žmona med. dr. Sofija Grigiškaitė - Šimoliūniene ir broliu prof. Jonu Šimoliūnu pasitraukė į Vakarų. Karo pabaiga juos užtiko Kemptene, Bavarijoje,

Plk. inž. JUOZAS ŠIMOLIŪNAS

kur vėliau įsisteigė lietuvių tremtinių stovykla. Tremtyje daug sielojosi ir dirbo mūsų tautos gerovei ir ateičiai, kol sunkus benamio gyvenimas pakirto jo gana stiprią sveikatą.

Gydėsi pas garsų vokiečių chirurgą prof. dr. E. K. Frey, Miuncheno Universiteto klinikos Taugersee skyriuje. Aštuonių mėn. laikotarpyje turėjo 6 sunkias operacijas, kurios, deja, jau nebeišgelbėjo nuo perankstyvos mirties. Velionis aiškiai nujautė, kad jo jėgose senka ir kad teks palikti vargingą benamio gyvenimą. Tačiau, būdamas didelis lietuvis patriotas, jis ir paskutinėmis gy-

venimo dienomis rūpinosi, kad kuo greičiausiai mūsų pavergtoji tėvynė taptų laisva. Jo paskutinis didžiausias troškimas buvo, kad jo palaikai būtų pargabenti į gimtąją žemę, kurios gerovei jis visą savo gyvenimą rūpestingai ir atsidėjęs dirbo.

Velionis buvo drausmingas, darbštus, tiesaus ir atviro būdo, visa sieia atsidavęs tarnybai ir tėvynai. Už nuopelnus Lietuvos kariuomenei buvo apdovanotas Vyt. Didž. III laipsnio ordinu, D. L. K. Gedimino III lp. ordinu ir Lietuvos Nepriklausomybės 15 metų jubiliejinio medaliu.

Velionis buvo palaidotas Kempten kapinėse, Bavarijoje. Jo kapą puošia gražus paminklinis kryžius, kurį pastatė jo žmona, remiama Liet. Inž. Tremties Draugijos Kempteno skyriaus.

Prieš šešeris metus svetima žemė priglaudė šio tauraus lietuvių kūną. Jo artimieji užpylė jam ant krūtinės lietuviškos žemės saują kaip brangiausią dovaną, kokią tik galėjo duoti.

A. a. pulkininko žmona ir jo brolis Jonas šiuo metu gyvena JAV. Jie tvirtai tiki išpildyti paskutinį velionies norą — pargabenti jo palaikus Lietuvon. Tuo tikime mes visi ir nekantriai laukiame!

P. P.

P A D E K A

Mano mylimos mamytės, Valentinės Tomkienės, netikėtos mirties akivaizdoje mane užjautusiems didžio liūdesio valandoje ir parėmusiems šios nelaimės atveju, tariau nuoširdų ačiū: Great Necko Lietuvių Bendruomenei, vietos Lietuvių Vyrų Choriui, KARIO redakcijai, šviesos sambūriui ir visiems bičiuliams bei pažįstamiems.

LIUCIJA TOMKUTE

K A R Y S

RAUDONASIS SIAUBAS EINA PER LIETUĄ...

(Tęsinys iš nr. 6)

KPT. SIM. URBONAS

Vyresnysis leitenantas Sergiej N.

Mūsų pulko (234) pirmojo bataliono vado pavaduotoju (zamiestiteli komandir bataliona) buvo rusų vyr. ltn. Sergiejus N. Šį sovietinį karininką tenka paminėti geru žodžiu. Tai buvo ramaus būdo, vidutinio išsilavinimo ukrainietis, nekomunistas, geras savo dalyko žinovas; o svarbiausia — draugiškas ir neįtikėtinai atviras. Jis taip pat gerbė ir augštai vertino mūsų bataliono vadą kp. G.

Dar anksti prieš poligoną, tebesant Vilniaus įguloje, mums trims dirbant bataliono štabe (mat, mūsų korpe prie batalionų vadų rusiškųjų politrukų nebuvo, jie buvo tik tai kuopose), Sergiejus ne kartą atsargiai pasakodavo apie Rusijos pilietinio karo žiaurības Ukrainoje.

— K čioru tokį karą... Nors buvau dar vaikas, bet gerai atmenu: užima kaimą raudonieji, tai tėvas sūnų, sūnus tėvą, kaimynas kaimyną be teismo, be jokių ceremonijų, kabina prie ukrainietiško kiemo vartų... Kitą dieną, žiūrėk, grįžta baltieji — vėl ta pati istorija...

— Aš jums pasakysiu, kad beveik iki 1930 m. Sovietų Rusijoje buvo tikras badas. Už svarą juodos duonos reikėdavo mokėti apie 30 rublių. Mat, Stalinas tada organizavo sunkiąją pramonę. Geležinkelių stotys būdavo užverstos Ukrainos kviečiais užsieniams, o iš ten ėjo visokios mašinos, mašinos ir dar kartą mašinos — mašinoms gaminti. Piliečių kasdienio gyvenimo reikalai buvo paskučiausioje vietoje. Išbadėję žmonės krito kaip medžių lapai rudenį...

Ankstų 1941 m. pavasarį vyr. leitenantas savo bataliono vadui kartą vėl prasitarė:

— Atrodo, vėl prasidės kokia velniava. Mano jaunesnis brolis, tankistas, iki šiol buvęs Tolimuosiuose Rytuose, štai, dabar jau rašo laišką iš Lenkijos... Su savo daliniu stovįs vokiečių pasienyje. Aišku, kuo kvepia, kapitan...

Šiais metais (1941), gegužės pirmosios išvakarėse, visi trys sėdime pulko klube ir girksnojamė alų. Drauge buvo ir mano žmona. Ši pagaliau ir sako:

— Pakaks, aš turiu pasilikti pinigų draugo Stalino paveikslui; geras, "paukuotais" rėmais kaštuoja keliolika rublių.

— A počemu, madam (!) Urbnie-ne? Nueikite į vojentorgą, nupirkite už rublį draugo Stalino atviruką (toliau jis parodė veiksmu, kad reikia paspaudyti Stalinui į veidą ir atviruką prilipinti prie lango stiklo iš vidaus pusės) i vsio! — ramiai pamokė mano žmoną Sergiejus, prieš tai apsižvalgęs aplinkui, ar nematyt arčiau bent kurio politruko ar komjaunuolio. Šiuo būdu sutaupyti pinigų siūlė pragerti, "pagerbiant" gegužės pirmosios šventę...

Mano bataliono vadas kartais rengdamasis susitikti su pogrindžio vyrais ar moterimis, stengdavosi, kad miestan, kur į restoraną, bent iš pulko rajono išeitume drauge su vyr. ltn. N. Kartą, dar žiemą, taip ir užsukome visi trys į "Po laivu", Gedimino gatvėje, netoli Ožėškienės aikštės. Čia paimame grafinėlį degtinės, užkandžių. Kapitonas G atrodo linksmas, nerūpestingas. Smagiai žvalgėsi į šokančias merginas, klausinėja Sergiejaus nuomonės, pasakoja anekdotus.

Jau gerokai sutemus, kapitonas nežymiai prasitaria turįs paskyręs pasimatymą su gražia, jauna studente Žvėryno rajone. Staiga pakyla nuo staliuko ir žada lygiai po valandos grįžti.

— Tik judu neišeikite, gersime toliau, — stumdamas pro šokančias pores, jau iš tolo klasingai nusišypso bataliono vadas. Jo veidai nukaitę, net kiek dėmėti. Neatrodo, kad tai nuo degtinės, nors jau buvome pradėję antrą grafinėlį...

Sergiejus klausiamai šypsojosi, atdžiai žiūrėdamas man į akis. Atrodo, kad jis nujautė, į kokį "pasimatymą" išskubėjo mūsų kapitonas. Kai lygiai po valandos šis dar daugiau nukaitęs grįžo, Sergiejus tik tai paklausė, kaip pasisekė, kaip mergina... Tą vakarą mes užsisėdėjome "Po laivu" iki gero vidūnakčio...

Sov. strateginė būklė Lietuvoj

Birželio mėn. antrosios savaitės būvyje mūsų stovyklos gyvenimas ir karių mokymo darbas pagaliau įėjo į bent kiek normalesnes vėžes. Tačiau 29-jo korpo aprūpinimas tebekentė visokius nedateklus. Naujas karštligiškas rusų kariuomenės tel-

kimas Lietuvos teritorijoje — buvo vyriausia visa to priežastimi.

Mat, įvykdę Lietuvos okupaciją, 1940 m. birželio mėn. sovietai čia buvo sutelkę dvi savo armijas: viena jų buvo sutelkta trikampyje Vilnius-Kaunas-Alytus, o antroji — to trikampio šiaurėje ir žemaitijoje. Šios armijos tada buvo pasirengusios puolamiesiems veiksams. Tačiau po nesėkmingos Molotovo viešnagės Berlyne, 1940 m. lapkričio mėn., prasi-dėjo rusų kariuomenės pasitraukimas iš žemaitijos. Žygis atgal buvo vykdomas dažniausiai naktimis. Tarybinės santvarkos slegiamiesiems Lietuvos žmonėms tai sukėlė įvairiausių spėliojimų, gal net giedresnių vilčių.

Tuo būdu 1941 m. pradžioje rusai Lietuvoje nebuvo pasirengę nei puolimui į Vakarų Europą, nei tos ofenzyvos priedangos veiksams gynimasis, stabdymas. Lietuvoje tebuvo pailikusi tik XI-oji rusų armija. Todėl ir prasidėjo skubus kariuomenės telkimas Lietuvoje, smūgiui į Vakarų. Tačiau šiuo kritišku sovietų strateginio neorganizuotumo metu, nieko nelaukdami, vokiečiai pirmieji sudavė raudonajai armijai triuškinantį smūgį...

Klaikios atostogos...

29-jo šaulių Teritorinio Korpo karininkams buvo duodama vienas mėn. atostogų į metus. Lyg ką nujausdamas, dalį atostogų, apie 12 dienų, aš buvau pasilikęs vasaros sezonui. Kitą dalį jau buvau panaudojęs bene sausio mėn.

Birželio 6 d. stačiai sprukte išsprukau iš pulko stovyklos. Jau iš vakaro apsirūpinęs atostogų dokumentais, paėmęs man priklausiusią algos dalį ir susitvarkęs lagaminą, pietų poilsio metu, beveik vogčiomis, apleidau savo palapinę ir užpakaliniais stovyklos keliukais patraukiau į artimiausią Pažeimenės geležinkelio stotį. Mat, tą dieną, dar prieš pietus, stovykloje, karininkų tarpe, pasklido gandas, būk atšaukiamos atostogos, ar bent neišleidžiami į jas dar neišvykusieji.

Traukinių tvarkraštis šiuo metu buvo sutrikęs, todėl mažoje Pažeimenės stotelėje turėjau išlaukti daugiau dviejų valandų. Visose stoties pakampėse maišosi, palyginti, gausiai sovietų karių. Dažnai palėjai matyti ir mėlynkepurių NKVD pareigūnų. Laukimo valandos buvo nelabai jaukios:

klausiausi ar nenugirsiu per garsia-
kalbį kokio patvarkymo — visiems
kariams tuojau grįžti į savo dalis.
O pasiekti Vilnių, vėliau apsilankyti
tėviškėje, nekalbant jau apie savo
šeimą — buvau, žūt būt, pasiryžęs.
Turėjau taip pat kai kurių išparei-
gojimų ir savo bataliono vadui ka-
pitonui G...

— Vilnių privalai būtinai pasiek-
ti... Kaip ir kada pasimatysime —
nežinia... Laimingų atostogų! —
dar palapinėje spausdamas man ran-
ką, pusbalsiai kalbėjo Pranas G. Jo
veido rausmenyje vėlgi pastebėjau tas
gerai pažįstamas nenatūralias dėme-
les, tą patį paakių trūkčiojimą (o
eidamas lagaminu rankoje pro pulko
gurguolių vežimus stoties link — iš
tolo pamačiau ir mūsų vyr. lt. Ser-
giejų, kuris, smagiai šypsodamasis,
pakėlė ranką prie kepurės, tarsi sa-
kydamas: visio chorošovo, golub-
čik!...).

Kelionę į Vilnių įvairino vaizdai,
ypač geležinkelio stotyse. Daug kur
buvo gausu rusų kariuomenės trans-
portų. Vagonų platformos buvo per-
krautos kariniais sunkvežimiais, ve-
žimais, visokių dydžių tankais. Vie-
tomis pro šalį keleivinio traukinio
prašliauždavo ir sunkiųjų motorizuo-
tų artilerijos pabūklų vamzdžiai.
Transportai ėjo vieni į vakarus, kiti

atgal į rytus. Sudulkėje, išblyškę
sovietiniai kareiviai, lyg kokie ne-
svarbūs užmesti daiktai, vargingai
tūnojo šalia visų tų griozdingų kari-
nių vežimų, glaudėsi prie purvinių
traktorių vikšrų, kiurksojo raudon-
žvaigždžių tankų bokšteliuose...

Pas savuosius

Tiek Vilniuje, tiek tėviškėje —
klaikiai nyku ir kažkaip dvasiškai
vėsu. Nė kokios nuotaikos, nė kokio
entuziazmo, net ir tarybinių parei-
gūnų veiduose.

— Kas bus? Ko sulauksime?...
— didžiu nerimu žvelgia į mane ma-
žamečiais vaikučiais apsikrovusi ma-
no žmona, kai mudu truputį pasi-
vaikščiojame paneriu ties Wrublevs-
kio biblioteka, Vilniuje.

— Kada išneš kudašių šitie velnio
išperos?... Jau baigiame nuvaryti
nuo kojų paskutinius savo arklius,
bevežiodami akmenis ir visokius ge-
ležgalius bunkeriams, — klausia ma-
nės iš paniūrų šiurkštūs, karų už-
grūdinti suvalkiečiai ūkininkai In-
gavangyje, Šilavote, Prienuose. O ir
proletariški mūsų kaimo mažazemiai,
samdiniai, išblyškę kalvis Jonas, ro-
dydami savo pūslėtas nuo kasimų
rankas, sodriai keikiasi:

— Rupūžės! Sakė, kad visi būsime

lygūs... Apsaugos mus nuo Hitle-
rio, nuo karo... O dabar patys, lyg
kurmiai, kasasi į žemes. Akys neuž-
mato, kiek mes tų griovių jau iška-
sėme. Girdi, sulaikys vokiečių tan-
kus. Tik lauk! Jie ten ir važiuos!
Durni, svolačiai, per visą pilvą... Tik
duotum, rodos, lopeta per galva.

Kiek nuostabu, kad tik gretimo
kaimo "buožė", penkiasdešimtmetis
ūkininkas Jurgis, neva atėjęs su ma-
nim tėviškėje pasikalbėti, tiriančiai
žvalgosi po seklyčią ir su nepasiti-
kėjimu dėsto:

— Tai matai, ponas karininke, dar
nežinia kaip gali būti (žodį "kari-
ninke" pabrėžia neslepama pašaipą).
O aš sakiau, kad Smetona eis po
velnių, tai taip ir buvo. Na, o kaip
tu manai apie tą karą?

— Hm, karas blogas dalykas, pone
Jurgi... Per karą galime visi nuei-
ti "po velnių", ne tik Smetona... —
atsakiau, mėgindamas juokauti, tam
žmogui. Jis, mat, buvo amžinas opo-
zicionierius visoms valdžioms. Net
kalėjime truputį buvo sėdėjęs, ūki-
ninkų vadu "revoliucijai" kelti dėjo-
si. Tuo tarpu pas jį patį samdiniai
neišbūdavo nei pusmečio. Valgis pras-
tas, o darbe — ginte gena. Dabar
gi, "tarbų" Lietuvos santvarkoje —
mėgina prisitaikyti...

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ VYRŲ CHORAS GREAT NECKE.

Is kairės į dešinę: T. Linartas, J. Vilkaitis, S. Urbonas, muz. M. Cibas — choro vadovas, M. Kacinkevi-
čius, K. Kuklierius, J. Daugirdas. Antroje eilėje: J. Ciplikas, V. Petravičius, V. Daugirdas, A. Jan-
cė, A. Patamsis ir J. Dvareckas.

JONAS NOREIKA

(Tęsinys)

Pasiekęs patogiausią išėties ribą pulti, kuopos vadas keletą kartų pagalvojo apie tris savo narsuolius, būdamas kiek nustebintas, kodėl jie nepasirodė. Iš pėdsakų, kuriuos jie paliko slinkdami, Tarvydas, Labučio padedamas, suprato, kad jie išiskverbė į patį kaimą. Bet kodėl jie negrįžta? Kartas nuo karto jis atidžiai įsiklausydavo, tarsi, tikėdamasis išgirsti jų pagalbos ar pavojaus šauksmą, bet nė karto joks balsas nesudrumstė priešaušrinės nakties tylos.

Visa žemė skendėjo begalinėje ramybėje. Neapsakomai tyliai ėmė judėti tankus juodas nakties audeklas. Vakarį vėjas glostančiomis rankomis prabėgdamas, vieną kitą kartą pajudino tą sunkų neperregimą nakties šydą. Medžių liemenys sujudėjo, pasipurtė, lyg norėdami nusikratyti nakties — raganės apie jų šakas apipintų gijų. Kaminai atsiduso vėl praregėję vienas kitą.

Staiga į padanges išlėkė raketa. Išlėkė ji ne stačiai, bet kažkaip įkypiai, kildama kaip lėktuvas, ir sprogo, nušvisdama kaip žvaigždė. Tai Tarvydas davė ženklą pradėti žūtbutinę kovą. Narsūs vyrai kaip žaibas šoko į kaimą. Viesulų sukuriais veržėsi jie į kiekvieną trobą, į kiekvieną namą, kur tik numanė, kad gali būti pasislėpęs priešas. Visas kaimas netikėtai greitai sujudė, sukilo. Merginos lindo į palovius kamarose, senos motinos, nežinodamos kas darosi, klykdamos blaškėsi po priemenes, o kiekvienas paauglys ėjo padėti savo gynėjams-lietuviams, nurodydamas, kur ir kiek yra pasislėpusių priešų. Prapliupo šūviai, pasigirdo granatų sprogimai ir klyksmas. Dėl savo šalies laisvės kovodami vyrai šoko į pavojingiausias vietas. Visus juos apėmė kautynių įkarštis, kuris gali pasigailėti tik to, kurs rankas iškėlęs ir visus ginklus numetęs maldaujančiai šaukia:

— Pasigailėkite, pasiduodu!

Puolimas tęsėsi apie pusvalandį. Kaimas buvo iš karto užimtas ir tik keletas priešų suspėjo pasprukti. Trys iš jų buvo raiti. Du karininkai ir vienas puskarininkis. Jiems pasisekė pasinaudoti sąmysiu ir tamsa. Kiek arklių kojoms įkabina, nėrė jie per laukus į Misiūnus. Ir juo arčiau jie buvo prie Misiūnų kaimo, tuo paslaptingesnis jiems atrodė tas staigus užpuolimas, nes Misiūnuose atrodė visiškai ramu. Prunksdami lėkė jų arkliai per laukus, bailiai karpydami ausimis. Bet

niekas jų nesivijo. Ir jie jau buvo gal per kilometrą nuo Misiūnų, kai ir ten pasigirdo įtartinas trenksmas. Įsiutę žirgai vietoje pentinų skausmo pajuto staiga sutemptus, galvą užlaužiančius žastus. Sustojė.

— Kas tai? — Nesuprasdami padėties, klausė priešų karininkai vienas kitą.

— Argi ir Misiūnus būtų užpuolę tie prakeikti lietuviai?

Nė vienas iš trijų bolševikų negalėjo atsakyti į tuos klausimus. Klausėsi. Sprogimas Misiūnuose nutilo. Paskui pasigirdo dar keletas aiškesnių, panašių į granatas, sprogimų ir atskiri šūviai.

— Greičiausiai tai mūsų pačių sargybinių ženklas visiems sukilti. Tai pavojaus ženklas! Reikia kuo greičiau joti pirmyn ir pranešti bataliono vadui ką atsitiko! Juk per pusvalandį tie žalčiai ims pulti Misiūnus.

— Pirmyn! — suriko vyresnysis, ir trijų raitininkų aštrūs pentinai vėl įsirėmė į arklių šonus.

Kai Trinkūnas Labutį pasiuntė su belaisviais pas kuopos vadą, nė vienas priešų patrulininkas nepastebėjo kas atsitiko su Dolochovu. Trys vėlniai ryžosi skverbti pirmyn, vykdydami savo vado Trinkūno sumanymą. O jo sumanymas buvo tiek pat netikėtas, kiek ir drąsus. Savo draugams jis to plano nesakė, nes jis dar galėjo pasikeisti. Antra vertus, jį bevykdant galėjo atsirasti visiškai nenugalimų kliūčių. Tikra buvo tik tai, kad reikia prasiskverbti iki Misiūnų. Tai visi trys žinojo. O kaip veiks toliau, jei pirmoji plano dalis pasiseks, vėliau pamatys.

Nepaprastu atsargumu slinkdami žingsnis po žingsnio, jie, kaip trys didžiuliai akmenys, išdygo priešakinio kaimo tankiame sode. Per kelias dešimtis žingsnių į kairę nuo jų trobos viduje buvo matyti žiburys. Ant stalo užsigulę snaudė du kareiviai. Pasienuose buvo matyti dar keli snaudžiantieji. Visi buvo apsirengę. Matyt, tai parengties dalinėlis, kiekvienu momentu pasiruošęs visokiems netikėtumams. Trinkūnui ir jo draugams baisiai niežėjo delnus paleisti po granatą į snaudžiančiųjų būrį, bet jie pergerai suprato, kad tuo būdu tik patarnautų priešui ir sugriautų visą kuopos vado planą. Dantis sukandę kantriai perkentėjo jie tą delnų niežėjimą ir visais trimis būdais: Trinkūno akimis, Gražučio ausimis ir Diržio nujautimu įsitikinę, kad niekas jų negali pastebėti, tyliai kaip šešėliai ėmė vėl slinkti pirmyn.

Netrukus jie atsidūrė labai sunkioje padėtyje, kai prislinko tvorą, nes visi patvoriai buvo tankiai prižėlę agrastų, serbentų ir kitokių uogų krūmais. Kiekvienas pajudėjimas kėlė šlamėjimą, kiekvienas žingsnis baisiai tratėjo nuo lūžtančių po kojomis šakelių. Reikėjo prasiskverbti pro tvorą, pereiti gatvę ir vėl prasiskverbti pro kitą tvorą antroje gatvės pusėje. Būtų viskas bu-

vę lengva padaryti, jei ne patrulininkų porelė, kuri vaikščiojo gatvėje. Ir kaip tyčia toji porelė vaikštinėjo vis netoliese. Porą kartų patrulininkai praėjo pro pat tvorą, už kurios buvo pasislėpę žvalgai. Trinkūnas net suprato apie ką jie kalba.

— Man rodos, kad tas mūsų patruliavimas dabar visiškai nereikalingas. Jei kas į kaimą eitų, tai tą pirmiausia pamatytų Določovas. Bet koks gi velnias tau lįs tokią naktį. Kiekvienam savas kailis brangu. — Kalbėjo vienas. Antrasis jam atsakė:

— Ką gali žinoti. Kautynėse visaip būna. Kartais manai, kad niekur nieko, o žiūrėk, ima ir išlenda kaip iš žemės. Ką tu pasakytum tada, jei dabar štai imtų ant kelio ir pasirodytų prieš žvalgai, a?

— Cha cha cha... Imtų ir pasirodytų. Bet kaip jie tau pasirodys, brolyti, kad gi visas kaimas patruliais apsuptas. O pagaliau, jei nė vieno patrulio nebūtų, tai jau tokią naktį niekas tau galvos nekiš į spąstus.

Kai patrulininkų žingsniai ir kalbos visiškai nutilo, Trinkūnas su draugais, kiek įmanydami, skubiau traukė pagaikščius iš tvoros, norėdami pasidaryti skylę. Pagaliau dar buvo kiek įšalę. todėl juos ištraukti buvo nelengva. Tuo labiau, kad reikėjo visiškai tyliai ištraukti. Bet pagaliau skylė buvo pakankamai didelė. Dabar reikėjo perbėgti kelią ir antroje kelio pusėje, tvoroje, vėl padaryti kitą skylę. Trinkūnas pašnibždomis tarė draugams:

— Aš pareisiu ir padarysiu skylę. Judu pasislėpkite griovyje. Jei jus ar mane pastebėtų, sunaikinkite patrulininkus vietoje ir paslėpkite.

Gražutis su Diržiu matė kaip Trinkūnas pro skylę išliaužė į griovį, kaip jis pereina kelią ir įsmunka į kitą griovį. Vienas po kito ir Gražutis su Diržiu išlindo iš sodo į griovį. Kietai spausdami savo šautuvus su durtuvais, jie įtemptai klausėsi, kas dedasi kaime. Vienur suprunkstė arklys, kitur alkanas šuo nedrąsiai vamptelėjo. Paskui iš tolo vėl pradėjo artėti monotoniški žingsniai. Trinkūnas skubiai traukė vieną pagaikštį po kito, ir jo darbas kėlė triukšmą, nors jis stengėsi kuo tyliausiai veikti.

Viskas mirštamai nutilo. Patrulininkų žingsniai vis garsiau aidėjo. Tik tie žingsniai, daugiau niekas. Vienu momentu visus tris draugus apėmė baimė.

— Kas bus?! Jus gali pastebėti!

Daugiau galvoti nebuvo kada. Tie artėjančiai žingsniai buvo tokie aiškūs ir taip siaubingai skverbėsi į jų ausis, kad visos mintys lakstė į šalis, kaip žvirbliai nuo vanago.

— Pulti ir sunaikinti! — Štai vienintelė mintis, kuri įšviešpatavo trijų velnių sąmonėje.

Kiekvieną sekundę jie drebėdami laukė momento, kad galėtų kaip tigras pulti ateinančiuosius. Bet taip pat jie to ir bijojo. Bijoję to, ką buvo kiekvieną sekundę pasiryžę padaryti, nes

puolimas gali sukelti triukšmą ir sugriauti visą planą.

— O gal nepastebės ir praeis?

Trinkūnas priklaupė prie griovio ant vieno kelio ir prisispaudęs prie tiltelio kantriai laukė. Jo tamsą skrodžiančios akys iš tolo pamatė ateinančius patrulininkus ir jis mažiausiai tikėjo, kad jie nepastebėję praeitų. Užtat jo širdis tą sekundę dėkojo likimui, kai patrulininkai, neprieidami tos vietos, kurioje abipus kelio buvo pasislėpę "Trys velniai", nieko neįtardami sustojo, vieną kitą žodį tarė ir apsisukę nužingsniavo atgal.

Trys draugai laimingai perėjo gatvę, pralindo tvorą ir išėjo į pakluones iš kitos kaimo pusės. Tada Trinkūnas vėl pažiūrėjo į laikrodį. Buvo keturios. Iki aušros dar buvo apie pusantros valandos. Buvo svarbiausias dalykas rasti teisingiausią kryptį į Misiūnus. Pradžioje Trinkūnas galvojo eiti pagal ežias ir lauko keliukus, bet paskui jam atėjo kita mintis.

— Tarp priešakinių dalinių ir branduolio turi būti ryšis! Bolševikai turėjo pakankamai laiko nusitiesti telefono ryšį.

Ir kai jie atsidūrė už pakluonių, Trinkūnas nutarė paieškoti telefono laidų. Visi trys ėmė vaikščioti lygiagrečiai kaimo į kairę ir į dešinę. Už pusvalandžio jiems tikrai pasisėkė rasti dvi vietas

— Tai puiku! — tarė Gražutis, ir uždėjęs vieną vielą ant savo durtuvo, norėjo ją perpiauti, bet Trinkūnas jį sulaikė:

— Dar peranksti. Jei dabar nutrauksime ryšį, jie gali pastebėti. Be reikalo sukelsime įtarimą. Ėinam pirmyn pagal tas vietas, o kai būsime prie Misiūnų, jas nutrauksime.

(Bus daugiau)

Buv. KARIO redaktoriaus majoro Juozo Tomkaus atminimui

Lietuvos kariuomenės mjr. J. Tomkus buvo pati pirmoji bolševikinio teroro auka, 1940 m. raudonajai armijai niekšingai okupavus Lietuvą. Jis žuvo liepos 13 d. apie 12 - 13 val. Kauno kalėjime. Ir šiandien tebėra paslaptis, kaip J. Tomkaus kūnas anuomet buvo išvogtas ir išsaugotas ištisus metus.

Antrojo Pasaulinio karo eigoje, vokiečiams okupavus Lietuvą, J. Tomkaus kūnas buvo labai iškilmingai pašarvotas lietuvių tautos šventovėje — Vytauto Didžiojo Karo Muziejuje. Šių laidotuvių apeigose dalyvavo tūkstančiai Kauno ir artimiausių priemiesčių gyventojų.

Šis taurasis lietuvis, gabus karys, kultūrininkas - visuomenininkas (KARIO redaktorius 1926 m.) per visą savo gyvenimą vedė aršią ginklo ir kultūrinę kovą prieš rusiškąjį bolševizmą.

Šių metų liepos 12 d. Great Necko katalikų parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos šv. Mišios, šviesiam majoro Juozo Tomkaus atminimui.

A. G.

INŽ. J. SAGEVIČIUI 70 METŲ

Skaitytojus čia norime supažindinti su mielu Bičiu-liu, uoliu KARIO skaitytoju, vyresniosios kartos lietuviu visuomenininku Juozu Sagevičiumi-Sagiu (Joseph G. Sagevich), jo 70 metų amžiaus sukakties proga. Ši pareiga mums maloni dar ir dėl to, kad garbingo amžiaus socializantas Juozas Sagevičius-Sagys Lietuvos Vytauto Didžiojo Universiteto Studentų Atsargos Karininkų Korporacijos "Ramovės" buvo pripažintas mecenatu, kaip tą korporaciją savo laiku stambokai parėmęs.

Juozo Sagevičiaus netik atlikti darbai, bet ir pats jo gyvenimas gana įvairus ir įdomus. Jis gimė 1883 m.

INŽ. J. SAGEVIČIUS

rugpiūčio 20 d. Marijampolės apskrityje, Rūdos valsčiuje, Kazlų kaime. Dar jam mažam esant tėvai persikėlė gyventi į Vilkaviškio apskr. ir valsčių, Majoriškių kaimą, kur ir augo. Pradinį mokslą įgijo Vilkaviškio pradžios mokykloje, kur mokytojavo Vincas Palukaitis. Baigęs pradžios mokyklą ir kiek pasiruošęs, išlaikė egzaminus į Veiverių Mokytojų Seminarijos II-ji kursą, bet, dėl ūkyje atsiradusių sunkumų, mokslo tęsti negalėjo. Dirbo ūkyje. Tuo laiku visoje Lietuvoje buvo pilna knygnešių, kurie Prūsiose spausdintas knygas platino tarp gyventojų. Jaunuolis Juozas Vilkaviškio apylinkėje veikusiam knygnešiui spaudos platinimo darbe uoliai talkininkaudavo. Ir jis pats labai mėgo skaityti lietuviškus laikraščius ir knygas, iš kurių daug patyrė ir išmoko.

Beskaitant spaudą, plėtėsi Juozo akiratis, turtinosi vaizduotė, daugiau sužinojo apie Amerikon išvykusius savo tautiečius, todėl ir jis pats panūdo vykti į tą laimės šalį. 1903 m. pavasarį atvyksta Amerikon ir apsigyvena Ansonia, Conn. Dirba fabrike, bet, gerai suprasdamas mokslo reikšmę, tų pat metų durenį stoja vakarinėn mokyklon mokytis anglų kalbos, o vėliau mokosi mašinisto amato.

Juozas, jau gyvendamas Amerikoje, susirašinėja su savo dėde Petru Daukša, kuris tarnavo Sibire, Minusinske. Dėdė prikalbina jį atvykti Sibirą, kur galėsiąs mokintis. 1906 metų gale išvyksta į Lietuvą, nes ir savo artimųjų buvo pasiilgęs, o 1907 m. pavasarį pasiekia Sibirą. Čia dėdės padedamas mokosi privačiai ir ruošiasi įstoti į Krasnojarsko Technikos Mokyklą. Kai išlaiko egzaminus ir ruošiasi į tą mokyklą išvykti, gauna pranešimą, kad jis kaip "neblaganadiožny" mokyklon negali būti priimtas. Mat, dėl susirašinėjimo laiškais su Lietuvoje likusiais draugais, pas jį vieną kartą policija padariusi kratą ir, nors nieko inkriminuojančio nerado, įskaitė į nepatikimųjų eiles. Po šio nepasisekimo grįžta į Lietuvą, o 1909 metų pavasarį vėl atsiduria Amerikoje.

Grįžęs Amerikon, čia dirba ir siekia mokslo. Dirbdamas ir mokindamasis, 1911 metais baigia atitinkamą mokyklą Bridgeporte, Conn., įgydamas techniko-mechaniko specialybę. Dėtos pastangos Juozui padeda pramušti į gyvenimą.

Juozas iš pat jaunystės domėjosi lietuviška tautine veikla. Nuo pat 1903 metų jis Amerikoje pradėjo reikštis kaip gabus kultūrininkas: rašė straipsnius į lietuviškus laikraščius, veikė Tėvynės Mylėtojų Draugijoje, organizavo scenos mėgėjus ir režisavo vaidinimus. Taip pat priklausė ir įvairioms lietuvių ekonominėms bei visuomeninėms organizacijoms: SLA, Sandarai ir kitoms, eidamas vadovaujamas pareigas. Atsistatant nepriklausomai Lietuvai, dalyvavo komitetuose, kurie rūpinosi parremti Lietuvą ekonomiškai.

1919 metais, jau persikėlęs gyventi į Brooklyną, Juozas Sagevičius su keliais kitais lietuviais suorganizavo "Lietuvių Mechanikų Sąryšį" ir pradėjo telkti šerų pagelba kapitalą, kad sudarytų pagrindą atsistačiusioje Lietuvoje įsteigti įmonę. 1921-1922 metais buvo nuvykęs kaip įgaliotinis į Lietuvą, kur suorganizavo Akc. Bendrovę "Mechanikas" ir įsteigė Panevėžyje ūkiškų padarų įmonę, kuri pradžioje gerai gyvavo.

Grįžęs vėl Amerikon, kiek nusivylęs dėl savo bendradarbių sukeltų nesklandumų, buvo nusistatęs pasišvesti daugiau savo šeimos labui, bet greitai vėl įsijungė į visuomeninį tautinį darbą, kur uoliai dirbo, kol užgriuvusios lietuvių tautą nelaimės jį pašaukė prie šalpos darbo. Tremtinių, atsidūrusių Vokietijoje, šelpimo reikalą jis kėlė spaudoje ir pats jungėsi į šalpos komitetus. Siuntė ir savo asmeninius paketėlius. Iš Vokietijos atsikvietė tris šeimas, kurios čia gražiai įsikūrė.

Dabar Juozas Sagevičius, nežūrint savo garbingo amžiaus, aktyviai dirba Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungoje, o taip pat tarnauja vienoje stambioje įmonėje kaip inžinierius projektuotojas.

Nors inž. J. Sagevičius praeitais metais turėjo sunkią operaciją, bet jaučiasi tvirtai ir tikisi sulaukti Tėvynei Lietuvai naujos aušros patekėjimo. To mes jam nuoširdžiai linkime.

D. Penikas

GENEROLAS MARK WAYNE CLARK IR JO LAIMĖJIMAS

Paliaubos Korėjoje • Laimėtojo generolo jaunystė ir karinis išsilavinimas • Idealus karininko tipas • Nauji komunistų metodai • Generolo veikla Tolimuosiuose Rytuose

Stebėtinai ilgai užsitęsusių paliaubų derybos Korėjoje pagaliau privestos prie pabaigos ir š. m. liepos 26 dieną pasirašyta paliaubų sutartis. Šių paliaubų buvo siekiama jau prieš tą laiką, kai iš vyriausiojo UN karinių pajėgų viršininko pareigų pasitraukė gen. Matt. Ridgeway, o jo vieton buvo paskirtas generolas Mark Wayne Clark. Didžioji JAV spauda ir masės amerikiečių paliaubų pasirašymą priskiria gen. Mark W. Clark nuopelnams, jam deda didvyrio aurų, kai tuo tarpu jis pats ir daugelis kitų augštų pareigūnų dėl to "laimėjimo" nereiškia perdidelio optimizmo. Ta proga JAV prezidentas Eisenhoweris, kalbėdamas per radijo ir televizijos tinklą, pasakė:

— Mes laimėjome paliaubas viename kovos lauke, bet ne taiką visame pasaulyje.

Gen. Clark, kuris pasirašė paliaubų sutartį, pareiškė, kad Jungtinių Tautų karinės pajėgos ir toliau pasiliksiančios Korėjoje, saugodamos ją nuo pasaulišką užpuolimo. Gen. Taylor, JAV aštuntosios armijos vadas, kalbėdamas savo kariams, pasakė, jog paliaubos — nėra dar taika. Gi iš antros pusės kiniečių komunistų Pekino radijas giriasi "garbinga pergale", kartu paragindamas budėti... Maskvos radijas aiškino, kad š. Korėja išsivadavusi iš agresorių jungo ir sudavusi smūgį Amerikos agresijai Azijoje. Pietų Korėjos prezidentas S. Rhee visą laiką buvo nusistatęs prieš paliaubų pasirašymą, bet po pasirašymo, kurio ceremonijose jis nedalyvavo, pareiškė:

— Paliaubų pasirašymui aš priešinausi todėl, kad, mano įsitikinimu, tatai veda į dar didesnę karą, į dar didesnę komunistų agresiją. Bet dabar, kai jau pasirašyta, aš meldžiuosi, kad tas mano įsitikinimas būtų klaidingas.

Kaip su tomis paliaubomis bebūtų, kokias nuomones apie jas kas bereikštų, reikia skaitytis su faktu, kad jos jau pasirašytos. Ar pasiseks pasiekti tikroios taikos Korėjoje ir kaip tos paliaubos bus vykdomos, čia nekomentuosime, nes tatai parodys netolima ateitis. Šia proga mes tik norime skaitytojus supažindinti su tuo vyru, kuris daugiausiai padėjo pa-

stangų, kad tų paliaubų pasiektų, būtent — su generolo Mark Wayne Clark asmeniu bei jo karjera.

Mark Wayne Clark jaunystė ir karinis išsilavinimas

Mark Clark išaugo karinėje aplinkoje. Kaip aktyvios tarnybos karininko sūnus jis gimė viename JAV kariuomenės poste — Madison Baraks, N. Y. West Point karo akade-

Gen. M. W. CLARK

miją jis baigė tuo laiku, kai Amerika kariavo su Vilhelmo II-jo Vokietija, kuri buvo skaitoma barbarų kraštu, tačiau ji kovojo tradicinį karą. Mark Clark teko dalyvauti I-jame pasauliniame kare Prancūzijoje ir buvo sužeistas.

Pasibaigus karui Mark Clark paliko kariuomenėje, bet karjerą darė labai išlėto, net 13 metų išbuvo kapitono laipsnyje. Tai buvo periodas, kada JAV karininkiją laikė beveik visiškai izoliuotą nuo civilinių reikalų ir politinio gyvenimo. Jie gyveno su savo šeimomis mažose kolonijose, išblaškytuose garnizonuose ar užsienio postuose, arba tūnojo Vašingtono bū-

rokratijos gelmėse. Po I-jo pasaulinio karo amerikoniškoji visuomenė buvo įniršusi ant ginklų gamintojų, tuč pačiu neskirdama gero žodžio ir profesionalams kariams. Civiliai dažnai juos vadindavo "mirties pirkliais" ir pan. Kaip buvo pageidaujama, kariai laikėsi nuo politikos nuošaliai, kuo ir jie patys daugumoje džiaugėsi. Tokioje aplinkoje išaugo puikus "kapojantis" taktikas gen. George Patton, kuris tačiau galvojo, kad Vokietijoje tarp nacių ir antinacių kova buvo lygiai tokia pat, kaip Amerikoje tarp respublikonų ir demokratų. Nežiūrint tų izoliuotų sąlygų, iš kariškių tarpo iškilo daug protingų vyrų. Abiejų pasaulinių karų tarpulaukyje tie vyrai lavinosi štabo vadovybės mokyklose, užleisdami savo postus jaunesniems karininkams. JAV armijos mokyklos davė tokių vadų, kaip Eisenhower, Bradley, McArthur ir kiti strategai bei taktikai, kurie padėjo laimėti II-ji pasaulinį karą. Būdamas pareigose, Mark Clark siekė irgi karinio bei politinio auklėjimosi.

Idealus karininko tipas

Daugeliu atveju gen. M. Clark galima statyti pavyzdiniu ar net idealiu Amerikos karininko tipu. Anksčiau vyravo nuomonė, kad JAV karininkija, ypač generolai, privalėtų vengti svajingų bei sentimentalių dalykų, kaip muzikos, meno ir knygų skaitymo. Gen. Clark mėgsta žuvalti, tvarkingai lošia kortomis ir išlošia. Nepageidaujama, kad generolas būtų labai storas bei riebus, nes blogai atrodytų uniformoje. Clark yra liesas, lieknas, augštas — 6 pėdų 2 colių. Laike II-jo pas. karo Europoje buvo madoje karininkų draugavimas su kareiviais. Clark eidavo plaukicti ir žaisdavo beisbolą su savo kareiviais. Savo "jeep'o" šoferio jis niekada nepamiršta paklausti pavardės ir paduoti jam ranką. Gen. Mark Clark yra garbingas ir ambicingas vyras, kokie privalo būti visi geri generolai. Kas jį pažįsta, visi sako, kad jis yra patrauklus ir mėgstamas kompanijoje asmuc. Tačiau kai kieno prisiminimuose užsiliko griežtas, net šiek tiek įžulus jaunas generolas Clark, su tam tikrais nege-

rais polinkiais, bet toks jis buvo prieš dešimtį metų. Dalinai dėl tokio jo buvusio būdo praeityje suprantamas darosi Anglijoje pasireiškęs rezervotumas, kai jis buvo paskirtas į Tolimųjų Rytų postą. Taip jau yra, kad JAV reikalinga kieto, sumanaus ir savimi pasitikinčio vyro pareigoms į Tokio, o gen. M. Clark kaip tik tai toks ir yra.

Įdomu, kuo M. Clark išsiskiria iš kitų generolų? Jis turi nepaprastą lankstumą, mokėjimą prisitaikinti ir pajėgumą išvystyti naujų idėjų. Vienas šiuo laiku esąs Tokio karininkas, kuris pažinojo Clark paskutinio pas. karo metu Italijoje, sako, kad jis tada buvęs "akiplėšiškas ir karštuolis", bet dabar jis esąs "švelnus ir gerai išlyginta bei išauklėta asmenybė".

Antrojo pasaulinio karo metu M. Clark susivokė, kad po šio karo USA karininkija nebeprivalės nutolti nuo politinių reikalų ir nebegrįš į tą pačią izoliaciją nuo civilinio gyvenimo, kokia padėtis buvo po I-jo pas. karo. Jo politinis auklėjimasis prasidėjo 1942 metais, kada jis buvo paskirtas prie prancūzų karinių dalinių Afrikoje. Santykiaudamas su prancūzų generolais Darlan ir Giraud, griežtai skirtingų temperamentų vyrais, jis savotiškai sprendavo tarp tų vyrų kilusius ginčus, vieną ar antrą nubaudamas naminiu areštu. Tuo laiku Clark dar buvo pratęs stalą daužyti kumščiu. Jam pasisekė tada neperžengti savo charakterio ribų, nes ten pat buvo ir Bob Murphy, kuris laikė Clark'ą savo kontrolėje. Čia buvo tik pradžia jo savitvarkos.

Austrijoje pažįsta komunistų taktiką

Pašibaigus II-jam pas. karui, Clark teko pažinti rusus ir jų veiklą. Jis dalyvavo dviejuose Keturių Didžiųjų ministerių pasitarimuose. 1945-1947 metais buvo vyriausiu JAV okupacinių jėgų vadu Austrijoje. Tose pareigose jis nevisiškai savimi pasitikėjo bent pradžioje, tačiau tą savo netikrumą mokėdavo vykusiai nuslėpti. Greitai jis išmoko ginti reikalus prieš klatinguosius rusus, kovoti dėl teisių ir net kartais, esant reikalui, apstatyti savo priešininką Sovietų Sąjungos atstovą maršalą I. S. Konevą. Clark prisimena, kaip vieną kartą Konevas patiekė dešimtį reikalavimų, kurių visus amerikonas rado nepriimtinus.

— Maršale Konev, — pasakė gen. Clark, — ką jūs darytumėt, jei aš priimčiau visus šiuos reikalavimus?

Rusas be išsisukinėjimų į klausimą atsakė atvirai, kad sekančią dieną jis ateitų su dešimčia naujų reikalavimų.

Gen. Clark greitai pastebėjo, kad rusai nėra nė mažiausiai suinteresuoti Austrijos atstatymu, o tik tai tykoja ją apgrobti ir stengiasi dar labiau sugriauti. Čia jis galutinai įsitikino, kad komunistai, kur jie bebūtų, turi tuos pačius tikslus prieš nekomunistinį pasaulį. Rusiškųjų komunistų metodai buvo nauji: propaganda, įbauginimas, infiltracija, blokada, apgaudinėjimas, politiškai apsimetimai, palitinės jėgos demonstravimas, mažų karų kurstymas ir panašiai. Visi tie komunistų metodai jų tradicinėje dvasioje turėjo tą patį seną tikslą — prieš sunaikinimą. Tačiau šie nauji komunistų metodai Clark galvojimo bazės nepakeitė, o tik prisidėjo prie to, kad jis komunistus pažino pagrindinai, iš esmės. Jau būdamas Tokio, gen. Mark Clark vieną kartą, besikalbant apie Panmunjom'e vykstančių derybų "išalimą" taip išsireiškė:

— Jūs jį daugiau turite reikalų su tais vyrukais (komunistais), nežiūrint kur jie bebūtų — Vienoje, Londone, Maskvoje ar Panmunjom'e, — tuo labiau įsitikinate, kad jų tikslas lieka tas pats paprastas ir nesikeičiantis — kuo greitesnis pasaulio užvaldymas. Mano patyrimas parodė, — jei juos sutinki jėgos demonstravimu ir ryžtingumu, tai jie sustoja, žiūri ir klausosi...

Tolimuosiuose Rytuose užima vyriausių pajėgų vado postą

Ligi 1952 metų balandžio mėnesio gen. Mark Clark buvo vyriausiu vadu aktyviųjų kariuomenės pajėgų krašte. Jo kontrolėje buvo visų dalinių paruošimas. Vieną rytą, kada jis buvo inspekciniėje kelionėje ir lankė Camp Roberts, Cal., vyr. jungtinio štabo viršininkas gen. Omar N. Bradley paskambino telefonu ir Clark pranešė, kad jis yra perkeliamas į Tokio užimti gen. Matt. Ridgeway vietą.

Clark atskrido į Vašingtoną, kur turėjo ilgus ir sunkius pasitarimus su vyriausia karine vadovybe bei civiliniais politikais, taip pat lankėsi Jungtinių Tautų vyr. būstinėje, kur kalbėjosi su Trygve Lie ir Warren Austin. Į Japoniją jis išvyko su prikimštu portfeliumi įvairių pranešimų, raportų, kuriuos skaitė pakeliui. Gen. Mark Clark, kuris su komunistų strategija buvo susipažinęs anksčiau, vos tik į dokumentus akį užmetęs pastebėjo, ko siekė komunistai, vilkin-

dami derybas... Kai jis nusileido Tokio mieste Haneda aerodrome, tuojau turėjo griebtis raudonųjų belaisvių Koje saloje tvarkymo. Išsiaiškinamas su Vašingtonu, pats viską asmeniškai tvarkė. Tuojau paskelbė nemalonius pranešimus, kurie privedė prie gen. Dodd paleidimo... Jis pakreipė kariuomenės tyrinėjimo įstaiigos sprendimą, kuris nuvalė nuo generolų Dodd ir Colson priekaištus. Iš kovos lauko jis paėmė dabar pagarsėjusį gen. Hayden L. Boatner ir jį pasiuntė į Koje salą perimti belaisvių stovyklą ir atstatyti tvarką. Boatner tatau įvykdė.

Clark greitai perėmė visas jam priklausančias pareigas. 8-tai armijai vadovauti paskyrė kautynėse prityrusį vyrą gen. James Van Fleet. JAV santykius su Sygman Rhee vyriausybe jis tvarkė per ambasadą Pusane. Japonijos reikalai yra tvarkomi per ambasadą Tokio, kur ambasadoriumi yra Robert Murphy, senas Mark Clark draugas iš II-jo pas. karo veiksmų Afrikoje. Bob Murphy ir Clark reikalus pradėjo tvarkyti, pasikalbėdami draugiškai telefonu.

Nors praėjo daugiau metų laiko, bet kietasis generolas Clark, niekur nenusileisdamas raudoniesiems ir kai kada parodydamas kietą kumštį, paliaubų derybas privedė prie galo. Visas tas komunistų statytas pinkles, kurios plačiai spaudoje buvo nušviečiamos, čia nebenagrinėsime, tik norime pabrėžti, jog Kremliaus komunistai peranksti džiaugiasi laimėtojais, nes, atsižvelgiant į tai, kad gen. Clark iš UN ir Vašingtono turėjo direktyvas kaip galima greičiau sudaryti paliaubas, jis jas pasirašė ne dėl to, kad išduotų Pietų Korėją komunistams. Matomai ir Vašingtonas skyrė Mark Clark'ą šį postą, nes žinojo, kad tik jis derybose su komunistais galės pasiekti geriausių rezultatų.

Nors apie pasirašytas Korėjoje paliaubas kursuoja įvairių nuomonių, bet reikia tikėti, kad generolas Mark Wayne Clark raudonųjų intrigas bei klastą, jei taip atsitiktų, greitai išsifruos ir už tai suruoš jiems tinkamą atpildą.

J. Sk-skas (p)

LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO
VILTIS
KARYS
PRIVALO BUTI VISŲ REMIAMAS.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

GREITAS GRĮŽIMAS

JAV Karo Aviacija organizuoja skubiai perkelti iš Korejos JAV visus tuos, kurie pagal programą turės teisę grįžti į tėviškę. Tam tikslui būsiąs vykdomas planas, žinomas "Stebuklingo Kilimo" vardu. Jau dabar aviacija atšaukia visus savo lėktuvus, kuriuos buvo paskolinusi civilinėms orinio susisiekimo bendrovėms. Atrodo, kad marinai pirmieji gaus pasinaudoti šia lengvata.

PAŽANGUS AUKLEJIMAS

Be garsios propagandos St. Louis Universitete dar ir Parks Colleg Aeronautinės Technologijos fakultete jau šį rudenį bus pradėtos paskaitos, kad paruoštų pirmuosius kadetus, kurie bandys užkariauti pasaulio erdves. Prieš 26 metus Parks buvo pirmasis "koledžas", pradėjęs aeronautikos paskaitas.

ARTEJA SPRAUSMINIŲ LĒKTUVŲ ERA

Tikimasi, kad JAV orinis transportas, kurį vykdys sprausminių variklių jėga stumiami lėktuvai, jau nešas per toli. B-vė Boeing tikisi pagaminti tokį pirmąjį lėktuvą lygiai po metų laiko. Šis lėktuvas galėsiąs pakelti apie 100-130 keleivių. Per JAV kontinentą perskristi lėktuvui tereikės vos 4,5 valandų laiko, skrendant 30.000 - 40.000 pėdų aukštyje.

AR TAIP RUOŠIASI TAIKAI?

Visi tiltai ant vedančių į vakarus Vengrijos kelių ir plentų buvo tiek sustiprinti, kad galėtų pakelti 60 to Stalino tipo tankus. Kaip žinoma, vengrai tokių tankų neturi.

Iš antros pusės nerimą kelia vis dažniau virš šiaurinės Norvegijos, Švedijos ir Suomijos pasirodą vairuojamieji sviediniai, kurie greičiausia kyla iš Rusijos arktinės bazės Naujoje Žemėje.

GYVANAŠLĖS MAIŠTAUJA

Strateginė Amerikos Aviacijos vadovybė turi sunkiai įveikiamą problemą būtent — nepaprastai augštas skyrybų nuošimtis jos tarnautojų tarpe. Ligi pusmečio užsitęsiančios komandiruotės Europoje ir Aliaskoje aviacijos tarnautojų šeimas nelaiko tampriuose santykiuose. Tokie pusmetiniai išvykimai iš namų kartojasi iš metų į metus. Strateginės Karo Aviacijos vadas gen. Curtis LeMay šiuo reikalu yra kreipęsis net į Pentagono vadovybę.

RUOŠIASI ATOMINIAM KARUI

JAV Civilinės Gynybos Vadovybė yra paruošusi visuomenės informacijai paprastą ir patogų projektą, kaip namuose įsiruošti nuo atominės bombos slėptuves. Geras, stiprus su cementu sustiprintas požemio bunkeris galįs kainuoti ligi 1.000 dolerių, o pakankamai saugi vien iš rastų pagaminta slėptuvė kainuosianti apie 200 dolerių.

BANDO ĮSITIKINTI

Tai nėra visuotinai žinoma, bet JAV milžinai - bombonešiai B-47 vykdo puolimų pratimus prieš taikinius, kurie labai panašūs į kai kuriuos Sov. S-gos miestus. Šios pratybos atliekamos iš didžiausios Englin Karo Aviacijos bazės Floridoje ir tvirtinama, kad B-47 šių pratybų metu labai puikiai užsirekomendavę. Naudodamiesi radaro kontrapriemonėmis, takų suradimu ir dar kai kuriais labai slaptais išradimais, didieji sprausminiai bombonešiai pralenkė į juos sudėtas viltis.

NAUJA "100-NĖ" SPRAUSMINIŲ SERIJA

Netrukus spaudoje bus daug rašoma apie "šimtinės serijos" greitesnius už garsą sprausminius lėktuvus - naikintojus. Šiuo metu North American b-vė jau bando F-100. Iš eilės seks: McDonnell su F-101, Convair su delta sparno forma F-102, b-vės Republic F-103 ir b-vės Lockheed F-104. Ypač būdingas yra naikintojas F-104, kuris su 28 pėdų (9mtr) sparnų ilgiu yra daugiau panašus į laibą vairuojamą sviedinį, negu į mūsų įprastą matyti lėktuvą. Tikimasi, kad šio lėktuvo greitis prašoksias 1.500 mylių greičio ribą.

ŠTAI KOKIE "TAKOS" OFENZYVOS SIMPTOMAI

1. Maskvoje demonstruojamos britiškosios karūnavimo iškilmės;

2. Oficialus sovietų kelionių biūras, Inturistas, į Paryžių atsiunčia delegaciją, kad ištirtų galimybes ten atidaryti savo biūrą;

3. Į Maskvą atšaukiamas Prancūzijoje akredituotas SSSR ambasadorius Aleksiejus Pavlovas, kuris buvo plačiai žinoma kaip griežtos prieš Vakarus vedamos politikos šalininkas, na ir

4. Kremliaus manevrai atnaujinti diplomatinis santykius su... Izraeliu.

GABUS JAUNUOLIS
RIMVYDAS A. AUŠROTAS,

"KARIO" redaktoriaus Br. Aušroto sūnus, š. m. birželio mėn. 24 d. baigė Franklin K. LANE High School, Woodhaven'e, N. Y.

Iš 454-rių klasę baigusiu mokinių, Rimvydas su 96.5% mokslo pažymių vidurkiu stovėjo II-ju šios skaitlingos klasės viršūnėje.

R. A. išlaikė konkursinius egzaminus į Massachusetts Institute of Technology ir yra priimtas į šį geriausią pasaulio universitetą studijuoti inžineriją.

Rimvydas buvo pirmasis "KARIO" platintojas Brooklyne ir yra daug padėjęs administraciniuose darbuose. "KARIO" štabas Rimvydū MIT mokslo įstaigoje linki gero vėjo!

KORĖJOS KARO NUOSTOLIAI

Komunistai dėl savo agresijos turėjo paaukoti apie du milijonus žmonių. Daugiau šimto trisdešimt tūkstančių pateko į Jungtinių Tautų nelaisvę. Bendras Jungtinių Tautų nuostolis žmonėmis siekia apie 300 000, kurių tarpe 70.000 žuvusių ir 83.000 dingusių.

Komunistai yra pasižadėję sugrąžinti 12.736 belaisvius, jų tarpe 3.913 amerikiečių, po 400 kasdien. Jungtinės Tautos pasižadėjo grąžinti 74.000 belaisvių, po 2.400 kasdien sveikų ir 3000 sergančių ar sužeistų. Be to, Jungtinės Tautos dar turi 23 tūkstančius korėjiečių ir kiniečių belais-

vių, kurie atsisako grįti pas komunistus. 27.000 tokių Korėjos prezidentas Rhee paleido į laisvę prieš paliaubų pasirašymą.

Amerikos Aviacijos min. Talbot nurodė, kad Amer. aviacijos penktasis oro laivynas Korėjoje sunaikino apie 81.000 auto sunkvežimių, 1300 tankų, 10 tūkstančių traukinių važonų ir nukovė bei sužeidė 180.000 prieš karių. Iš sunaikintų apie 1000 priešo lėktuvų, 838 buvo sovietų gamybos sprausminiai lėktuvai.

AMERIKIEČIŲ MAISTAS RYTINEI VOKIETIJAI

Nežiūrint didžiausių sovietų protestų, amerikiečių skirtas maistas badaujantiems vokiečiams, esantiems bolševikų okupuotoj Rytinėje Vokietijos daly, intensyviai dalinamas. Šimtai tūkstančių vokiečių plaukia į Vakarų Berlyną gauti skirto davinio, nors bolševikai tokius išvadina išdavikais. Prezidentas Eisenhoweris numato Rytinės Vokietijos badaujančiams žmonėms išdalinti 50.000 tonų maisto.

PRIEŠKOMUNISTINĖ VEIKLA GILIAI ĮLEIDO SAKNIS

Rytinės Vokietijos min. pirmininkas Grotevolis pripažino, kad prieškomunistinė veikla Vokietijoje įsikverbė į jaunimo organizacijas, fabrikus, valdžios įstaigas ir net į patį politbiūrą. Jis taipgi išsipasakojo, kad laisvės sukilimas praeitą birželio mėn. palietė 272 vietas ir kad pusketvirto šimto tūkstančių darbininkų ir kaimiečių dalyvavo demonstracijoje prieš komunistinį rytinės Vokietijos režimą.

BALTIJOS VETERANŲ PASITARIMAS

Antrasis Baltijos veteranų atstovų susitikimas buvo parengtas lietuvių ir įvyko birželio 19 dieną Atletų namuose, Brooklyne. Dalyvavo du estų, du latvių ir 9 lietuvių atstovai. Pirmininkavo plk. J. Šlepetys.

Šito posėdžio tikslas buvo sudaryti pagrindus nuolatiniam Baltijos veteranų bendradarbiavimui.

Po diskusijų nutarta sudaryti nuolatinį bendradarbiavimo organą, skiriančią po 3 atstovus iš kiekvienos tautybės. Buvo pabrėžta, kad veteranų organizacijos nesiekia politinių tikslų, todėl bendradarbiaus savo specifiniuose ir kultūriniuose reikaluose. Bendradarbiavimo tikslas — ruošti Baltijos tautų išvadavimui.

Sekantis posėdis rengiamas estų ir įvyks rudenop.

ADMIROLAS ARTHUR RADFORD — NAUJASIS JŠ VIRŠININKAS

Prieš kurį laiką adm. A. Radford savo artimiausiems bičiuliams pareiškė: "Gal man vertėtų atsistatydinti, nes išvėliu per daug į politiką". Tačiau šis jo noras gegužės mėnesį tapo palaidotas. Prezidentas jam pavedė užimti augščiausią JAV kario vietą — Jungtinio štabo viršininko kėdę, augščiausią pakopą Amerikos karinėje hierarchijoje, kokią tik gali užimti žemyno, laivyno ar aviacijos profesinis karininkas.

Visiškai nauja A. Radfordo diriguojama JAV JŠ vadovybė susidės iš šių žymių karių: gen. Matthew Ridgeway, žemyno armijos štabo v-kas, admiralo Robert Carney, laivyno operacijų v-kas, ir gen. Nathan Twining karo aviacijos štabo v-kas. Visi šie kariai įgijo patyrimą II-jo Pasaulinio karo metu visuose karo frontuose. Atrodo, kad viso štabo asmeninės sudėties pakeitimas, atspindi vyriausybės pageidavimą iš naujo peržiūrėti visą JAV pasaulinę strategiją.

Grįždami prie adm. A. Radfordo asmens, trumpai žvilgtėkime į jo turiningą biografiją. Vos 16-kos metų amžiaus jis įstojo į JAV garsiąją Laivyno Akademiją Annapolyje. Ją baigęs jis greitai kilo kaip pirmasis administratorius, puikus gen. štabo karininkas, apžvalgus aviatorius ir sumanus lėktuvnešių vadas-kovotojas.

Jau 1929 metais jis komandavo pirmiesiems Laivyno lėktuvnešiams Saratogoj. 1941 m. jis pakeltas kontradmiralo laipsniu ir jam buvo pavesta parengti Laivyno pilotai. Jo priežiūroje po dviejų metų Laivynas išleisdavo apie 20.000 lakūnų per metus. 1943 m. Pacifike jis komandavo JAV lėktuvnešių eskadrai. Po trumpos pertraukos Vašingtone vėl grįžo vadovauti puolamosioms lėktuvnešių eskadroms, kurios puolė Japonijos salas. Po karo jis grįžo į Vašingtoną ir čia ėjo Laivyno operacijų štabo v-ko aviacijos sektoriuje pareigas. Jam

(Nukelta į 155 psl.)

Pirmas Kario bičiulių sąskrydis Great Neck, N. Y.

Šioje nedidutėje lietuvių kolonijoje liepos 12-oji praėjo tikrai šventiškoje KARIO žurnalo bičiulių subuvimo nuotaikoje. Tuoj po vidudienio Kasmočiaus svetainės aplinkumoje jau prasidėjo gyvas judėjimas. Čia vyko techniškasis pasirengimas sutikti laukiamus svečius, čia pačioje

salėje Great Necko Lietuvių Vyrų Choras repetavo savo programą, čia buvo paskubomis įrengiama mūsų karinės spaudos parodėlė.

Svečiai gegužinę pradėjo rinktis dar prieš 4 val. Graži vasaros diena ir rimtas organizacinis pasirengimas. Šitam pirmajam Kario parengimui Great Necke davė vilčių, jog neveltui buvo rimtai rengiamasi. Uždangos pakilimo belaukiant, salė jau buvo pilna gražios publikos.

KARIO red. Simas Urbonas, programos atidarymo žodyje pasveikinęs visus susirinkusius, suglaustai svečiams priminė žurnalo kilmę, jo egzistencijos prasmę ir lietuvių tautos žūtūtinę kovą su rusiškuoju komunizmu ir kitais Lietuvės priešais nuo 1919 m. Dabartiniu metu ta pati jėga grąsanti visam pasauliui. Tad KARYS, kaip kovos organas, nenuilstamai jieškąs kelio tėvynėn. Mūsų didžiojo dainiaus Maironio kadai-se sudėti žodžiai "Jau slavai sukilo nuo Jucdmarių krašto..." — pranašingai tinką ir šiandien. Pavergtųjų tautų milijonai darą paskutinius pacirengimus numesti vergūvės jungą; taigi, mūsų KARYS - šauklis, nugalėdamas visus sunkumus, tikisi

Dalyvis

(Nukelta į 154 psl.)

KARIŲ GYVENIMAS

TREJI METAI KALĖJIMO UŽ NESTOJIMĄ KARIUOMENĖN

Bal. Brazdžionis, Chicago, Ill.

Neseniai Chicagoje įvyko labai reikšmingas teismas, kuris lietė vieną lietuvį. Iš tremties atvykęs į Chicago 22 metų amžiaus Antanas Rumša, pakviestas į kariuomenę, jį atsisakė eiti ir federalinis teismas už nestojimą nuteisė trejais metais kalėjimo. Pašauktasis norėjo rimtai išsiaiškinti, pasiėmė net kelis advokatus ir mėgino save apginti: kodėl svetimšalis ir Lietuvos pilietis turi eiti JAV armijon, kai tuo tarpu kiti neina. Pavyzdžiui, latviai ir estai neprivalo tarnauti kariuomenėje, nes jie, pasirodo, buvo su Amerikos valdžia sudarę sutartį, pagal kurią jų piliečiams karo tarnyba neprivaloma. Prisiekiusiųjų teismas lietuvį nuteisė.

Tai skaudus reiškinys, kad mūsų savo laiku buvo pražiopsota, nesudarytos sutartys. Lietuviai tremtiniai, tiek išvarę ir visokių skaudžių išgyvenimų turėję, galėtų JAV apginti savo tokiais atvejais teises, ypač kai mūsų kaimynai apgina. Nenorim čia griauti išleisto valdžios svetimšalių įstatymo, bet jei vieni jį apeina ir ramiai sau gyvena, kodėl mūsų jauni vyrai turi kovoti ir žūti net tolimoj Korėjoje? Tie patys amerikiečiai visaip bando išsisukti iš karo tarnybos, net priskaitoma apie 33 tūks. pabėgusių iš kariuomenės; juos baudžia irgi, bet kodėl lietuvį bausti, kuris norėjo gera valia ir pasinaudojant teisėmis save apginti? Jei įstatymas liečia visus svetimšalius, tegul jis neišskiria nė vieno krašto. Amerika yra viso pasaulio ateivių kraštas, ją gina ir laisvę saugoja visi išvien jauni vyrai petys į petį. Mes, Lietuvos vaikai, irgi neatsisakome, nes tai tautinė pareiga, aukojame jėgas ir gyvybes už savo kraštą ir už Ameriką. Jei ši bus laisva, tai ir Lietuva gal kada vėl atbus laisvam gyvenimui. Kas nors turi šį reikalą išaiškinti.

ZUVĘ KARIAI IR JŲ PAGERBIMAS

Birželio 8 d. nelaimingai žuvo Juozas Bitėnas. Jis buvo Ameirkos oro laivyno lakūnas. Tarnavo Aliaskoje. Juozas išvykstant namo sugalvojo su vienu draugu paplaukyti jūroj ir daugiau jau nebegrižo. Trijų savaičių laikotarpyje Juozo kūnas buvo surastas. Žuvo kartu ir jo draugas. Jo kūną tik neseniai pergabeno į Bal-

timorę, artimieji palaidojo prie jo tėvynainių.

Korejoje prieš kurį laiką žuvo lietuvis karys Laukaitis iš Worcester, Mass. Šiame mieste jo vardu gegužės 10 d. buvo pavadinta viena aikštė. Tokių aikštelių Worcesteryje garbingųjų lietuvių karių atminimui yra net aštuonetas.

Rochesteryje gegužės 30 d. lietuviai iškilmingai pagerbė žuvusius kovoje dėl laisvės abiejuose pasauliniuose karuose. Kapuose ilsisi 15 lietuvių karių. Ant paminklų buvo uždėtos gėlės, komandieriui Dirsei skaitant iš eilės žuvusių vardus. Kun. Mockevičius pasakė pamokslus bažnyčioje ir kapuose.

Chicagoje taip pat buvo iškilmingai pagerbti kariai ir partizanai, kritę už Lietuvos laisvę, iškilmingomis pamaldomis ir minėjimais, kuriuose dalyvavo tūkstančiai lietuvių. Šv. Kryžiaus bažnyčioje šv. mišias laikė kleb. kun. Linkus, Tėvynės ir jos meilės mintimis apibėrė Sibire buvęs ir kentėjęs kun. Jursėnas ("Kario" skaitytojas), kuris jaudinančiai skatino nepamiršti savos žemės ir kovoti su Dievo padėjimu jos laisvę atgauti. Marijos Aukšt. Mokykloje iškilmingame minėjime ištremtųjų Lietuvos vaikų atminimui, pasisemta daug ryžto ir kovos toliau kartu su Lietuvos kovojančiais partizanais ir likusiais nutraukti tuos skaudžius vergijos pančius, kuriais raudonasis bolševizmas visus laiko surakinęs.

SUGRĮZO BROLIAI IŠ KARUZĖS..

Pakutiniu laiku, atlikę garbingai karinę prievolę, į Chicago sugrižo serž. Adomaitis, kuris dalyvavo Korėjos kovose, vėliau su divizija buvo perkeltas į Japoniją. Šiuo laiku Adomaitis, pasinaudodamas veteranams teikiamomis lengvatomis, stojo į radio ir televizijos mokyklą. Jonas Spurgis, dvejus metus ištarnavęs Dėdės Samo kariuomenėje, vienerius metus išvargę Korėjoje kovų frontuose, sugrižo sveikas. Juo džiaugiasi sulaukę brolis, sesuo, švogėris, giminės ir draugai. Bridžportietis cpl. R. A. Jakaitis, kuris gyvena 826 W. 34th Pl., ištarnavęs visą laiką Fort Leonard, Wood, Mo. "Personal Clerk" pareigose su 333 inžinierių grupe, linkamas sau vėl pradeda civilinį gyvenimą. Skautai vyčiai — Anatolijus Milijanavičius ir Gintas

Pfc. ANTANAS BOBELIS, tarnaujans Korejoje 425th Trans. Traffic Regulating Group. Veda NCO klūpą. Į Koreją išvyko š. m. vasario mėn., o tarnybą tikisi baigti ir grįžti namo š. m. gruodžio mėnesį.

Antanas yra majoro Balio Bobelio sūnus, gyv. 215 Moffat St., Brooklyn, N. Y. Prieš išvykdamas į kariuomenę jis baigė Jamaica High School.

Vėžys atliko prievolę. Milijanavičius pradėjo studijuoti Illinois Universitete. S. v. vyr. sktn. Albertas Kerelis jau grįžo ir skautai broliai kviečia jį vėl įsijungti į skautišką veiklą. Pfc. Raymundas Markūnas, ištarnavęs dvejus metus kariškoje policijoje, o paskutiniu laiku ėjęs ginklų inspektoriaus pareigas, grįžo pas tėvelius. Turi labai gerus pažymėjimus už pavyzdingai atliktą tarnybą. Jonas Švedas, ką tik grįžęs, žada stoti į Kolegiją muzikos mokslų baigti. Julius Jodelė po II Pasaulinio karo buvo išvykęs Italijon, kur studijavo, bet ką tik grįžus į Ameriką, tuoj mobilizavo ir tapo Korėjos veteranas. Dabar laimingai tęsia Illinois U-te Europoje pradėtas studijas. Į Detroitą grįžo garbingai baigęs tarnybą Balys Petkauskas, kuris taip pat mano toliau mokytis, nes kurį laiką esąs studijavęs Pabaltijo Universitete.

Jonas Bartašiūnas, vos atvykęs iš tremties su tėvais 1949 m., buvo pašauktas į karinę tarnybą, dabar grįžta į Bostoną, o Vytautas Juškus atlikęs karinę prievolę Korėjoje aplankė tėvelius. Titas Jonynas rengiasi Detroitą baigęs tarnybą tęsti Vokietijoje nebaigtas inžinerijos studijas. Cpl. Pranas Bernotas, kuris išbuvo tarnyboj 20 mėn., daugiausia

Vokietijoje, pasižymėjo kaip geras ir gabus karys, gavo atsakomingas pareigas karo įstaigoje. Netrukus sugrįš pas tėvus, kurie gyvena Hartforde. Jis pirmas iš šio miesto esąs tremtinis, pašauktas į kariuomenę. Vytautas Biliūnas, buvęs tremtinis, grįžo į Port Chester, N. Y., buvo Vak. Vokietijos JAV armijoje, dabar įsirašė New Yorko U-tan studijuoti inžinerijos. Vytautas Juknevičius sugrįžo į Grand Rapids. Rudenį stas į universitetą. Edvardas Verba taip pat stoja universitetan, gauna stipendiją 110 dol. mėn. O žymus sportininkas pfc. Eugenijus Ingnatavičius, Monikos ir Jono sūnus, 4643 S. Wood St., Chicagoje, parvyko iš Vokietijos, atlikęs karinę prievolę. Jis teniso žaidimuose laimėjo įvairias dovanas, kurias parsivežė namo tėveliams ir draugams parodyti.

Taip pat eilė kitų karių, baigę karinę prievolę, pasinaudoja teikiamomis lengvatomis tęsti augštuosius mokslus. Labai džiugu, kad daugumas mūsų jaunimo yra neišglebėję ir su dideliais idealais bei ryžtais siekia gražesnės ateities.

Bet mums taip pat nereikia pamiršti ir savos spaudos, o ypač "Kario". Kur Jūs bebūtumėt, mieli buvę ir dabar esantieji kariai, nepamirškite savo žurnalo, juk toji kovos dvasia, kurią pergyvenate ir išgyvenote jame tik klesti ir stiprina jus, mieli Lietuvos išlikę našlaičiai. "Karys" teikia daug žinių ir jame rasite daug

paguodos, tik gyvenkite kartu su juo.

Romualdas Kisielius, JAV karys, birželio 24 d. baigė karinį mokymą ir neseniai buvo sugrįžęs atostogų į Brooklyną, kur aplankė savo draugus ir pažįstamus. Romualdas baigė žinių Centro Specialistų mokyklą ir toliau tęsti karinę tarnybą išvyko į Alaską. Jis pažadėjo būti mūsų nuolatiniu bendradarbiu iš tolimosios šiaurės karių, ir šiaip to krašto žmonių gyvenimo. J. M. K.

Vaidotas Jakas tarnauja JAV viacijoje braižytoju. Į kariuomenę išėjo savanoriu 1951 m. liepos mėn. Tarnybos laikas — 4 metai. Vaidotas jau išstarnavo 2-jus metus. Aprūpinimas, sakosi, patenkinamas (išstarnavus 2-jus metus, per mėn. į rankas gauna \$100 ir visą reikalingą aprūpinimą). Aviacijos vyrai kasmet gauna 1 mėn. atostogų (atostogos apmokamos ir dar gauna \$1.20 į dieną už dalinyje nevalgomą maistą). Kelionė atostogų — savo kaštu.

Prieš kurį laiką V. Jakas buvo grįžęs atostogų pas savo mamytę, Sofiją Jakienę, Great Neck, N. Y. Vaidoto tarnybos vieta — Mather, California, aviacijos bazė. Jo dalinyje lietuvių daugiau nėra. Artimiausia kolonija — už 400 mylių, Los Angeles. Tarp kitko, Vaidotas Jakas, sakosi, skaitęs JAV aviacijos žurnale kad visi kariai, žiną svetimąsias kalbas, turės laikyti egzaminus. Įdomu,

kad svet. kalbų sąrašė iš Pabaltijo kalbų — tėra vien lietuvių kalba.

Simas Pundzevičius, gen. St. Pundzevičiaus sūnus, neseniai grįžo į Great Neck, atlikęs karinę prievolę armijoje. Ilgą laiką jam teko tarnauti Panamos Kanalo zonoje, ypatingomis džiunglių aplinkumos sąlygomis. Žada duoti KARIUI įdomių buvusiojo gyvenimo įspūdžių bei nuotykių.

ATVIRAS LAIŠKAS "KARIO" REDAKCIJAI

Didžiai Gerb. Pone Redaktorai,

Beskaitydamas š. m. "Kario" numerį 5, užtikau komp. K. V. Banaičio straipsnį "A. a. Vladą Ivanauską prisimenant". Džiugu, kad ir kultūrininkai neužmiršo to jautraus lietuvių tautos patrioto", solisto ir teatro žmogaus Vlodo Ivanausko.

Norėčiau atitaisyti kai kuriuos p. K. V. Banaičio netikslumus. Autorius tvirtina: "Mūsų spaudoje jo mirtis liko beveik nepastebėta: tik vienas kitas laikraštis paskyrė jam paminėti vos vieną ar dvi eilutes, įterptas tarp nereikšmingų kasdieninės kronikos žinučių". Tiesa, kad dauguma lietuvių laikraščių kaip reikiant nepagerbė Vl. Ivanausko, kuris tikrai buvo "aktyvi" ir tauri asmenybė, daug nusipelnusi lietuvių tautai ir jos kultūrai. Tačiau buvo laikraščių, kurie Vl. Ivanausko nuopelnus įvertino. Štai "Laisvoji Lietuva" nr. 16-(152) 1952 m. birželio 27 d. tuoj po jo mirties paskyrė Vl. Ivanauskui pagerbti vedamąjį. Be kitko ten buvo parašyta: "Gaila, kad dėl biografinių duomenų stokos, negalima sukurti pilno Vl. Ivanausko portreto. Tikiuosi, kad tai padarys jo artimieji asmeniniai bičiuliai ir operos srities specialistai". Pon. K. V. Banaitis po metų šin žodin gražiai atsiliepė. Reikia laukti, kad kitoje spaudoje atsilieptu daugiau jo bičiulių ir kultūrininkų.

Su didele abejojone tenka priimti p. K. V. Banaičio tezę, kad "kariai ne visuomet yra įgudę orientuotis politinėse painiavose". Kiek žinome, ir praeityje ir dabar kariai yra politinėse viršūnėse ir gerai orientuojasi ne tik politinėse painiavose, bet ir aukštojoje politikoje. Vl. Ivanauskas nukentėjo ne dėl to, kad jis nesiorientavo, bet dėl to, kad jis gryna širdimi per daug Lietuvą mylėjo.

Dėl viso kito pon. K. V. Banaičiui tik nuoširdus dėkui.

Su gilia pagarba
Memmingenas, Vokietija,

Stp. Vykintas.

1953 m. liepos 18 d.

Ats. pusk. **BALYS BRAZDŽIONIS**,
KARIO bendradarbis, š. m. liepos 4 d. sukūrė lietuvišką šeimą su Juze
Andrašūnaite. Gyvena Chicagoje.

KODĖL KRITO VYRIAUSIAS BUDELIS BERIJA ?

JONAS DUNČIA

Kodėl nustumtas nuo savo sosto Laurenti Berija, tas vyriausias MVD (NKVD) policininkas, ir kodėl patupdytas kalėjiman, kur jis per eilę metų kitus tupdydavo? Tai klausimas, kuris vakariečių visuomenėje kelia didelio susidomėjimo, o laisvoje spaudoje randa platų atgarsį.

Prieš Stalino mirtį, o ypač šiam mirus, Berija sparčiai pradėjo pakeisdinėti MVD žinioje esančius komunistų partijos žmones sau patikimais. Aišku, tai buvo Berijos siekimas pasidaryti įtakingiausiu žmogumi Sovietų Sąjungoje ir tuo būdu įkopti į Stalino sostą. Malenkovas, tas buvęs tėvelio Stalino numylėtinis ir dabar esąs neva jo įpėdinis, Berijos kėslus bei pasiruošimus jį išstumti iš Kremliaus valdovų aiškiai suprato, todėl, susitaręs su kitais politbiūro nariais ir raudonosios armijos vadovybe, MVD viešpatį patupdė į vienutę.

Sovietų Sąjungoje valdžia dalijasi trys vienokia ar kitokia prasme galingos grupės: Komunistų partija, Saugumas (MVD) ir Raudonoji armija. Rusijoje yra visai normalu, kad kom. partijos agentai veikia armijoje, MVD agentai — partijoje, o partijos vadams ištikimi asmens dirba saugumo policijoje. Šiame atvejuje komunistų centrinės partijos MVD centro įstaigoje agentu buvo saugumietis Sergej Kruglov, kuris, areštavus Beriją, pats į jo vietą atsisėdo.

Įdomu pagvildinti Berijai primateamus kaltinimus.

Vyriausias kom. partijos organas "Pravda" šį kartą nepanaudojo senų kaltinimo metodų, koliojant suimtąjį avantiuristui, trockininkui ar panašiai. Priešingai, gana atvirai ir tiesiai Berija yra kaltinamas bloga jo vesta politika, kuri, spėjama, turėjo platų pasisėkimą Sovietų Sąjungoje. Toks Pravdos atvirumas verčia spėti, kad Malenkovas su draugais ėmėsi labai greitai veikti, todėl nebuvo laiko sufabrikuoti dirbtinius kaltinimus. Galima pilnai daleisti, kad Berija yra tikrai tuo kaltinamas, kas Pravdoje skelbiama.

Pirmuoju kaltinimu jis puolamas už sulėtinimą labai svarbių ir skubių sprendimų, liečiančių žemės ūkį. Matomai tatai liečia Berijos pasipriešinimą satelitinių kraštų žemės ūkio skubiam sukolektyvinimui, nes dabartinis kom. partijos generalinis sekretorius Nikita Kruščev kaip tik

vedė smarkią akciją už to plano greitą įvykdymą.

Toliau kaltinamas už "silpninimą didžiausios tautybėmis socialistinės valstybės, siekiant suaktyvinti buržuazinius tautinius elementus Sąjungos respublikose". Tatai reiškia, kad Berija rėmė atskirus sovietinių tautų atstovus, ypatingai Gruzijos, iš kurios pats yra kilęs, ir Ukrainos, kur paskutiniu metu buvo pradėta aiškiau ir dažniau akcentuoti atskirų sovietinių tautų kultūrinė ir tautinė svarba bendrame Sovietų Sąjungos gyvenime.

Po Stalino mirties Sovietų Sąjungos žmonės pajuto staigų gyvenimo palengvėjimą, kuris tebesitęsia ir ligi šiol. Pravda apie tai prisimindama pažymi, kad tatai esąs komunistų partijos nuopelnas, esą ateity reikia tikėtis daugiau lengvatų. Bet toje pačioje Pravdoje puolamas Berija, kad jis nukrypo nuo pagrindinės kom. partijos ir sovietinio gyvenimo linkmės. Tatai reiškia, jog atsiradęs palengvėjimas nėra sovietinio gyvenimo linkmės pakeitimas, o tik tam tikras strateginis ėjimas, kas bolševikinėje Rusijoje atsitinka nebe pirmą kartą.

Apie atsiradusį sovietiška pasaulyje staigų palengvėjimą galima daryti ir kitkius spėjimus. Paskutiniu metu Vakarų pasaulis beveik jau visiškai praregėjo ir suprato, kad visuose savo veiksmuose Sovietų Sąjunga vadovaujasi melu, o savo politiką bei diplomatiją grindžia agresyviais apgaudinėjimais. Padaręs iš to reikiamas išvadas, jis pamažu pradėjo jungtis, konsoliduotis bendram pasipriešinimui prieš Sovietų Rusijos akiplėšikumą. Tad ir nenuostabu, jog paskutiniu laikotarpiu kai kurie įtakingi sovietiniai vadai galėjo pradėti siūlyti mintį ir net padaryti kai kurių žygių suteikti Sovietų Sąjungos respublikoms tam tikrų lengvatų jų lokalinio tvarkymosi prasme. Kitais žodžiais tariant, — gyvenama atominiame amžiuje, taigi, norint saugaus Sovietų Sąjungos rytojaus, reikia pagal laiko dvasią keisti komunistų partijos programą. To žygio pirmasis uždavinys — pašalinti trynimasi tarp sovietinių tautų. Juk karo atveju būtų labai žalinga So-

vietų Sąjungai, jei kitos į ją įeinančios tautos jausis nuolat uzurpuojamos rusų tautos, kuri per komunizmą siekia tik rusiško nacionalistinio imperializmo. Toliau, bent tam tikram laikui būtina susilaikyti nuo siekimo pasaulinės revoliucijos, nes Vakarų tautos, apsišarvavusios atominiais ginklais, gali nusverti Lenino pranašystę į priešingą pusę.

Kas iš Sovietų Sąjungos vadų šį programą bei taktikos keitimo reikalą galėjo suprasti, jei ne Berija, vyriausias Sovietų S-gos atominės energijos viršininkas ir visų šių sričių liečiančių paslapčių žinovas? Kaip sovietinio saugumo (MVD) viršininkas jis gerai žinojo, kad per eilę metų ir žiauriausiomis priemonėmis nepasisekė nuslopinti atskirų tautų atkaklų priešinimąsi rusiškajam komunizmui. Galima pilnai daleisti, kad Berija ir buvo tas vyriausias asmuo, kuris bandė prvesti pagrindinį komunistų partijos politikos pakeitimą. Tatai matosi iš Pravdos Berijai priskiriamo tokio kaltinimo: "Jis sudarė planus pagrobti partijos ir šalies vadovavimą į savo rankas, bandydamas pakeisti K. P. pagrindinę liniją, ko pasėkoje Sov. Sąjunga turėjo grįžti į kapitalistinę sistemą". Jei kas čia pacituota būtų tikra tiesa, tai Berijos kritimas yra didelis nuostolis Vakarams. Kai kurie komentatoriai šį atvejį lygina su nepasisekusiu atentatu prieš Hitlerį 1944 metų vasarą.

Iš viso augščiausiai dėstyto darosi išvada, kad su Berijos žlugimu buvo sunaikinta ta gera linkme sovietinį vežimą pradėjusi stumti jėga, į kurią Vakarai gal galėjo dėti daugiau vilčių. Dabar į valdžią įkoptė Malenkovo vadovaujama klika, kuri ateity griežtai laikysis žinomas K. P. programos ir su ypatingu užsispyrimu ruošis karui su Vakarų pasauliu.

Baigiant tenka pastebėti, jog rugpiučio pradžioje D. Britanijos spauda apie Berijos nušalinimą paskelbė naują versiją. Esą, Anglijos vyriausybė turinti žinių, kad Beriją pašalinę raudonosios armijos maršalai, kurie savo kontrolėje laiką ir Malenkovą. Iš to daro išvadą, kad Sovietų Rusijos politika turėsianti pasikeisti gerąja linkme, nes maršalai niekada nenorėję karo su Vakaraais. Kaip ištikrųjų yra, tikėkimės, greita ateitis parodys.

LIETUVA PAINFORMUOTA APIE STAMBIUOSIUS ĮVYKIUS

Liepos mėnesio pabaiga buvo gausi stambiais įvykiais: Paliaubų pasirašymas Korėjoje, JAV kongrese rezoliucijos priėmimas, pagal kurią bus tiriamas nelegalus Pabaltijo kraštų užgrobigimas, ir naujo įstatymo priėmimas įsileisti į šį kraštą daugiau 200.000 paskutiniojo pasaulinio karo aukų.

Šiuos svarbius įvykius savo apžvalgoje "Amerikos Balsas" tuojau perdavė į Lietuvą.

Apžvalgininkas "A. B." red. P. Labanauskas kalbėjo maždaug šitaip:

Liepos 26 dieną Korėjoje buvo pasirašytos paliaubos, o praėjus valandai Amerikos prezidentas Eisenhoweris sveikino visus karius, kurie su drąsa ir pasiaukojimu gynė pasaulio laisvę, o ypatingai Korėjos respublikos kariuomenę, kuri parodė pavyzdinės drąsos ir tėvynės meilės. Prezidentas pareiškė vilties, kad komunistai dabar bus pamatę, jog išminčiau yra nesusipratimus išsiaiškinti prieš ginklą kovą, negu po jos. Eisenhoweris taipgi įspėjo, jog paliaubos tėra laimėtos tik viename kovos lauke ir kad pasaulio taika dar nėra tikra. Prezidentas pažadėjo, kad Korėjos politinėje konferencijoje Amerika ir Jungtinės Tautos dės pastangas nuvesti laisvasias tautas arčiau jų tikslo, kuris yra pasaulio taika.

Sekretorius Dulles ta proga irgi pasakė, jog pirmą kartą istorijoje tarptautinė organizacija pasipriešino agresoriui ir subūrė jėgas, kad atremtų jėgą. Agresorius tapo atstumtas. Jo kontrolėje šiandien mažiau palieka teritorijos, negu agresijos pradžioje ir toji pati teritorija daugumoje nuterota; komunistų armijos turėjo apie du milijonus aukų... visos laisvosios tautos, didelės ir mažos, šiandien yra saugesnės, nes kolektyvinio augimo idealas buvo įgyvendintas ir nusižengėliai susilaukė bausmės.

Kita sveikintina pergalė yra politinės globos principo laimėjimas. Komunistai per 18 mėnesių primygtinai reikalavo, kad belaisviai jėga turi būti grąžinti. Dabar, po didelių aukų per tuos pusantrų metų, jie to reikalavimo atsisakė. Nė vienas belaisvių nebus grąžintas prieš jo norą, pastebėjo Amerikos užs. reik. ministeris, ir to pasekmės siekia toli už Korėjos ribų. Dabar komunistų valdovai žino, kad tie, kurie nenoriai tarnauja raudonosiose armijose, gali pabėgti lais-

vėn, būdami tikri, kad jie niekuomet nebus išduoti. Tokiu būdu raudonosios armijos darosi mažiau patikimos. Korėjos suvienijimo klausimas ir kiti reikalai bus svarstomi politinėje konferencijoje, ne vėliau 90 dienų po paliaubų pasirašymo. Ministeris Dulles savo kalbą baigė mintimi, jog laisvasis pasaulis turi be atvangos telkti dvasinius ir medžiaginius išteklius ir vykdyti neatšaukiamą pareigą — siekti pasaulinės taikos bei teisingumo.

— Liepos 28 d. Amerikos kongrese vienbalsiai priimta rezoliucija tirti ne tik Lietuvos, Latvijos ir Estijos grobuonišką vadinamąjį inkorporavimą, bet ir tai, kaip po to elgėsi su tų kraštų žmonėmis Sovietų Sąjunga. Pasikalbėjime su spaudos atstovais rezoliucijos įnešėjas Kongresan Wisconsin valstybės atstovas Kerstenas pareiškė, kad Jungtinių Amerikos

Valstybių vyriausybė niekad nepripažino Sovietų Sąjungos prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją...

"Mes niekad nesutikome su pavergimu. Ir niekad nesutiksime". Po to atstovas Kerstenas pažymėjo, kad numatyti tyrinėjimai parodys, kokia tikrovėje yra Sovietų agresija. Tai išryškins, kaip Kremlius suplana Baltijos valstybių užgrobigimą ir kaip įvykdė šią savo žudikišką agresiją. Baltijos kraštai buvo vieni iš pirmųjų ilgame sovietinių agresijų parade. Pažymėtina, kad liepos 28 d., kada Amerikos Kongrese iki vėlyvo vakaro buvo svarstoma Kersteno rezoliucija, suėjo lygiai 31 metai nuo Amerikos Lietuvai de jure pripažinimo.

— Liepos 26 d. JAV Atstovų rūmai priėmė įstatymą, kuriuo nutarta įsileisti Amerikon 3 metų laikotarpyje 217.000 imigrantų virš normalaus imigr. skaičiaus. Senatas sutinka su 209.000, taigi greičiausia bus nusistatyta įsileisti 214.000, kompromisinį vidurkį.

PADĖKA

Pirmoji KARIO gegužinė Great Necke, įvykusi š. m. liepos 12 d., gan gražiai pavyko tikrai sutelktų pastangų dėka. Todėl KARIO redakcijos štabas labai nuoširdžiai dėkoja:

— Liet. S - gos RAMOVĖ Centro Valdybai Chicagoje už paskatinimą skyrių paremti KARJ bent vienu parengimu metų būvyje.

— Liet. S - gos RAMOVĖS New Yorko Skyriaus Valdybai už iniciatyvą paremti KARJ materialiskai, rengiant šią gegužinę, o skyriaus nariams ir jų svečiams už dalyvavimą ir gausią paramą dovanomis loterijai.

— Great Necko Lietuvių Vyrų Chorui, vadovaujama muz. Mykolo Cibo, už dalyvavimą be atlyginimo programoje ir už gražų atlikimą mūsų karinių dainų, užplindant svarbiausią meninio parengimo dalį.

— Brooklyno ir GreatNecko lietuviams, apdovanojusiems mūsų parengimo loteriją fantais: J. Sutkaičiui, J. Ginkui, Strumskui, J. Baltaičiui, Mičiūnui, Zigmui ir Marinai Raulinaučiams, Vytautui ir Irenai Vilkutalčiams, J. Andriušui, A. Vakseliui, J. Liaukui, šaudžiui, Pranui ir Onai Eimučiams, Jonui ir Izabelei Daugirdams, M. Kacinkevičiui, J. Vilkaičiui, K. Kuklieriui ir J. Dvareckui.

— Kupletų dainininkams: J. Ciplickui, T. Linartui ir akordeonistams — muz. M. Cibui ir Vyt. Daugirdui.

— Ramovėnui J. Juodžiui už mūsų karinės spaudos parodėlės techniškąjį parengimą ir priežiūrą.

— M. Kazlauskaitėi, O. Urbonienei ir K. Kuklieriui už vadovavimą ir darbą užkandžių bufete.

— Sofijai Jakienei ir Jonui Ciplickui už loterijos parengimą ir pravedimą.

— Miss Almai Kasmočiūtei už malonų svečių priėmimą ir aptarnavimą.

— Aldonai Grigaitėi, Gražinai Urbonaitei, Rūtai Jakaitei ir Rimui Miklaševičiui už rūpestingą talką parengimo metu.

— Juozui Ginkui už palankumą, išgarsinant per radiją šią pirmąją KARIO gegužinę Great Necke.

— Juozui Mažyliui už technišką pagalbą, įrengiant spaudos parodėlę.

— Visiems ir visoms, bent kuo prisidėjusiems prie šio jaukaus KARIO bičiulių sąskrydžio, per neapdairumą, gal būt, ir neišvardintiems mūsų nuoširdžiausia padėka.

Savaime suprantama, kad ir visi kiti L. S. RAMOVĖS skyriai šių metų būvyje, pagal išgales, parems mūsų tradicinį karių - veteranų žurnalą, vadovaudamiesi Centro Valdybos atsišaukimu (žiūr. KARYS, š. m. nr. 4, psl. 73).

Dar kartą visiems nuoširdus ačiū.

KARIO redakcijos štabas

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

NUOSIRDUS KARIO BIČIULIS

Su malonumu konstatuojame, kad Brocktone turime nuoširdų KARIO bičiulį - rėmėją Vl. Jakimavičiaus asmenyje. Jau anksčiau kelis kartus parėmęs KARĮ, štai ir dabar, suprasdamas vasaros nedateklis, atsuntė palyginti stambią 10-ties dolerių auką. Didelyė padėka ir pagarba jam! Jei metų bėgyje atsirastų tokių stambių rėmėjų bent šimtinė, KARYS savo nedateklis lengvai išbalansuotų.

Šia proga kreipiamės į tuos, kurie nėra duosnūs aukoms, kad jie bent paskubėtų įvykdyti savo įsipareigojimus KARIUI ir skubiai atsiųstų šių metų prenumeratos mokesį.

(Atkelta iš 149 psl.)

sulaukti tos dienos, kada jis vėl galėtų įžygiuoti į sostinę Vilnių...

Programos pradžioje buvo išpildytos keturios karinės dainos — "Gaudžia trimitai", "Balnok, tėveli", "Pajūrio daina" ir "O, Lietuvos kareivėliai". Pabaigai buvo sudainuota "kaimiška polkutė", akordionais palydint. Nežiūrint sunkių techniškių dainavimo sąlygų, choras skambėjo tvirtai, įtikinančiai. Choro vadovui muz. Mykolui Cibui ir visiems vyrams tikrai priklauso pagarba ir padėka.

Po pertraukos svečius smagiai nuveikė Simo Urbono parengti kupletai ir Vyt. A. Jurgėlos pademonstruotas magijos seansas. Kupletus dainavo: J. Ciplickas, T. Linartas ir S. Urbonas. Akordeonais pritarė muz. M. Cibas ir Vyt. Daugirdas.

Toliau iki vėlumos tęsėsi šokiai, loterija, vaišės. Šokiams grojo Ad. Jezavito orkestras. Jaukaus Kasmocių sodelio aplinkumoje valandos bėgo labai greitai. Pavargę gegužinės rengėjai, red. štabo nariai, buvo atlyginti maloniais atsisveikinančių svečių atsiliepimais ir linkėjimais sėkmės ateičiai.

Šiam parengimui pagal išgales talkininkavo ir L. S. Ramovės New Yorko skyrius.

L. M.

Gerbiamas Redaktoriau!

Jau septyniolktas mėnuo, kai aš Korėjoje. Netrukus ateis ilgai laukta diena, kada galėsiu ją palikti.

Buvau ir esu priešlėktuvinės artillerijos dalinyje. Frontas maždaug už 10 - 11 mylių. Mūsų tikslas — saugoti Kimpo aerodromą. Retkarčiais važiuojame į frontą padėti pėstininkams kaip "Artillery Auto Weapons GroundSupport." Oro pavojų turime nemažai ir tenka pašaudyti, bet pripratus — nieko baisaus.

Mano pareigos — radio operatorius, bet keletą kartų yra tekę Jungtinių Tautų sąskaiton kulkosvaidžiu iššaudyti keliolika tūkstančių šovinių.

Turiu glėbį nuotraukų, kurias grįžęs jums atnešiu. Manau, kad KARIUI jos bus įdomios.

Dabar prie reikalo. Kadangi netrukus išvykstu iš Korėjos, prašau KARIO siuntinėjimą sustabdyti; maždaug už 50 dienų būsiu Brooklyne. Jei esu prenumeratą skolingas — atsilyginsiu.

Su pagarba

Cpl. Vytautas Alksninis

Korėja, 1953 m. liepos 13 d.

* * *

Gerbiamieji,

Siunčiu Money order 6 dol. sumai. Iš jų 4 dol. yra prenumerata už šiuos metus, o 2 dol. mano paties užsidėtoji bauda dėl pavėluoto atsiskaitymo.

Šia proga malonu pareikšti savo dėriaugsmą dėl KARIO nuolatinės pažangos turinio bei meniškumo atžvilgiais ir tarti visam KARIO štabui nuoširdų lietuvišką ačiū už teikiamą dvasinį lobį.

Geriausios sėkmės ir ateityje!

Nuoširdžiai Jūsų

Jonas Švedas

KARIUI KENKIA VASARA

Kaip visai lietuviškai spaudai, taip ir KARIUI vasara labai netinka, nes skaitytojais daugiau būna užimti savo asmeniniais reikalais ir nepasirūpina prenumeratos atsisteisimu. Dėl tos priežasties KARYS pradeda jausti ekonominį nedateklį. Nuoširdžiai prašome visus neatsiteisusius už šiuos metus prenumeratorius kuo greičiau tai įvykdyti. Mūsų išsiųsta knyga MEDINIS ARKLYS bus kaip dovana tik tiems prenumeratoriams, kurie šių metų KARIO prenumeratą atsiųs ligi rugsėjo 1 d., o kurie to nepadarė, vėliau prašysime už knygą atsiųsti atskirai.

Šia proga prašome visus platintojus, kurie gavo mūsų pranešimus, nedelsiant atsiskaityti už šių metų pirmame pusmetyje išplatintus KARIO numerius.

Dėkingi esame tiems skaitytojams, kurie, nežiūrint savo vasaros rūpesčių, atsiuntė prenumeratos mokesį ir dar pridėjo aukos.

Aukavusieji yra šie skaitytojai:

Vl. Jakimavičius iš Brockton,	
Mass.	\$10.00
B. Šmigelskis iš Rochester,	
N. Y.	5.00
A. Mikalkėnas iš Detroito.	4.00
J. Cijunskas iš Rochester, N.Y.	2.00
A. Rugys iš Paterson, N. J.	2.00
J. Švedas iš Cicero, Ill.	2.00
A/B V. Arlauskas, JAV karys	1.00
St. Aušrotas iš Venezuelos.	1.00
Br. Baublys iš Linden, N.J.	1.00
J. Budrys iš New Yorko.	1.00
J. Iškauskas iš Paterson, N. J.	1.00
K. Jankūnas iš Elizabeth, N. J.	1.00
Alb. Karnavičius iš Chicagos.	1.00
H. Kazakaitis iš Oakville, Conn.	1.00
A. Liepa iš Rochester, N. Y.	1.00
A. Macikūnas iš Kanados.	1.00
V. Markomis iš Kanados.	1.00
A. Matonis iš Waterbury, Conn.	1.00
S. Mekšrūnas iš Kanados.	1.00
G. Melnykas iš Kanados.	1.00
Alf. Pimpė iš Chicagos.	1.00
K. Polikaitis iš Rockford, Ill.	1.00
B. Pupalaigis iš Chicagos.	1.00
V. Stankauskas iš Clevelando.	1.00
V. Skirmuntas iš Kenosha, Wis.	1.00
Z. Strazdas iš Hartfordo.	1.00
Edv. Skobeika iš Brooklyno.	1.00
A. Ulpa iš So. Boston, Mass.	1.00
J. Zeidat iš Brooklyno.	1.00

Visiems tiems, kurie nepamiršta nors ir kuklia auka paremti, yra dėkingas

K A R Y S,

680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N.Y.

K A R Y S

KUPRINĖS PABIROS

NAUJAUSI KUPLETAI

Tėvas su pypkute savo —
dar tiktai dar,
Pas Abr'omą nuvažiavo, —
dar tiktai dar,
Dar tiktai dar pamažu,
Dar toliau dar bus gražiau,
dar tiktai dar . (2 kart)
Malenkovas Maskvoj liko —
dar tiktai dar,
Didi bėda atsitiko —
dar tiktai dar,
Dar tiktai dar... (2 kart)
Koks čia kelmas per tabokas —
dar tiktai dar,
Atsiduoda smerčio smoku —
dar tiktai dar,
Dar tiktai dar pamažu
dar toliau... (2 kart)
Kas čia biesas per zabova —
dar tiktai dar,
Nė čia taika, nė čia kova —
dar tiktai dar,
Dar tiktai dar pamažu
dar toliau... (2 kart)

* * *

Nei tai ožys, nei tai šyvis, —
žengia lūdnas progresyvis,
Komunizmo sostas braška,
Kai ta gudo kalamaška...

Jauniausia lietuvių kolonija "Kengūrų žemėje jau nuo 1948 metų turi savo laikraštį

"AUSTRALIJOS LIETUVIŲ"

kuriame plačiai informuojama apie šios kolonijos lietuvių gyvenimą. Kaina 5 dol. metams — galima siųsti g. pinigais laiškuose.

"Australijos Lietuvio" leidykla leidžia ir priima spausdinti knygas. Mūsų išleistas knygos be varžymų pasiekia visų kontinentų lietuvius ir yra pigios — prieinamos kiekvienam tautiečiui.

Adresas: "AUSTRALIJOS LIETUVIS, 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. (Australia).

SIAMO DVYNIAI abu nukeliavę pas Liucipierių.

Viens raudonas kaip šetonas,
Kitas rudas kaip šuva

(Iš Runcės Dandierino "Šilkai ir Vil-kai")

(KAS SUBATOS VAKARĖLĮ)

"Laisvė", "Vilnis" peklon plaukia,
oi, oi, oi,

"Bolševikas" gvoltu šaukia,
oi, oi, oi, oi, oi. (2 kart)

Vienas durnius atsirado,
oi, oi, oi,

Užu "Laisvę" rublį deda,
oi, oi, oi, oi, oi. (2 kart)

Valdžia ruošia "spešel" "kempes",
oi, oi, oi,

Draugai, būkit pasitempę,
oi, oi, oi, oi, oi. (2 kart)

Vis po valiai, vis po biskį,
oi, oi, oi,

Ten surinks ir moteriškes,
oi, oi, oi, oi, oi. (2 kart)

Komunistą, latrą, bomą,
oi, oi, oi,

Lai ten stato aerodromą,
oi, oi, oi, oi, oi. (2 kart)

(MEILĖS DAINELĖ IŠ UN POLIGONO)

Bai, bai, kacape! velnio koja!
Nužudęs tu milijonus...
Jau laisvės rytas įdiena;
Pasikasok gerai skvernus...

Minios vergų, kaip vandenynas,
Jau kelia kumštis ir ginklus,
Liepsnoja laisve, štai, Berlynas —
Drasko tironijos tinklus.

Ten darbo žmonės jau žingsniuoja,
Sutrypia vėliavas Maskvos.
Baisi audra įsiliepsnoja
Nuo juodmarių lig Lietuvos.

Sudiev, germanai, čekai, lenkai,
Daugybė moterų meilių.
Jau laukia paruoštos tačankos —
Neškit kudašių po velnių!...

Vargiai jau Maskvą tu regėsi
Su kiaurom kelnėm ir šalmu.
Kur nors griovy greičiau padvėsi,
Ties Kaunu, Vilniūm, prie Šiaulių.

Oi duos tau švino partizanas,
Plikėn, nugrauzton utėlių,
Nebegirdėsi Kremliaus zvano,
Nebrasi į namus kelių.

Sudiev, lietuviai, prūsai, lenkai,
Tiek daugel moterų dailių.
Nebeišgelbės nė tačankos,
Nueisi skradžiais po velnių...

Dagiliukas

(Atkelta iš 149 psl.)

esant šioje vietoje "admirolų sukilimas" sukrėtė Pentagoną. Jis kritikavo "atominio-blitz'o" strategiją, nurodydamas B-36 bombonešio silpnąsias puses. Nepavykus praveisti savo idėjos, jis grįžo į CINPAC Pearl Harbore.

Tikimasi, kad jam vadovaujant bus labiau pabrėžiamas Azijos problemų svarbumas, kurias paškutiniu metu veik nustelbė NATO, nors Europa kaip ir buvusi liksianti dėmesio centre.

Yra žinoma, kad daugelio Azijos klausimų jo nuomonės ne daug skiriasi nuo gen. Douglas MacArthur pažiūrų.

NEWSWEEK

DĖMESIO!

Jei dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievaičių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

SKAITYTOJUS KVIEČIAME ĮSIGYTI ŠIAS VERTINGAS KNYGAS

Rašant KARIO adresu, galima įsigyti šias knygas:

1. J. Petraitis, LAISVĖ GINANT, I-mas tomas, kaina.....\$2.00
2. J. Petraitis, KAIP JIE MUS SUŠAUDE.....\$1.80
3. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELAS, I-mas tomas.....\$3.00
4. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, II-ras tomas.....\$3.00
5. Stasius Būdavas, LORETA, Mergaitės likimo romanas.....\$1.80
6. M. Vaitkus, ČIRIKSAS SIAUBE, Nevelė.....\$1.00
7. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, pasakos vaikams.....\$1.00
8. Vytė Nemunėlis ir Vyt. Augustinas, PO TĖVYNĖS DANGUM, elniuota apyskaitė ir foto vaizdai.....\$2.00

Šios visos knygos yra vertingos suaugusiems, jaunimui ar mažiesiems. Siųskite užsakymus šiuo adresu:

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdionis,
2421 W. 45th St.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMO-KAME PASTO ISLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,854
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock ..	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment ..	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street ..	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL—	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans In Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve ..	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$295,500
Surplus	252,278
TOTAL—	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ
INDĖLIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsiteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

- "Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas.....\$3.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas.....\$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka.....\$2.50
"Žemė", poezijos antologija.....\$4.00
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusiųjų lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

K A R Y S VISŲ LIETUVIŲ ŽURNALAS

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

SIELA už SIELĄ

parašytą saleziečio D. Pilla ir su-lietuvinantą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslus ir įrišta į kietus vrselius. Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambrauskas, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

P r e n u m e r a t a (4 dol.) ar jos da-lį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bush-
wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIECIAMI ATSLANKYTI

**TURIZMO IR APDRAUDOS
BIURAS**

Plečiant ir tobulinant biznį buvo reikalinga persikelti į didesnes ir patogesnes patalpas (skersai gatvę), kad savo klientams patarnavus:

**Turizmo — Kelionių,
Ivairiausios Apdraudos,
Nuosavybių Pirkimo ir Pardavimo,
Biznio Knygų Vedimo,
Taksų (Income Tax) Paruošimas,
Pinigų Persiuntimo ir Skolinimo,
Imigracijos ir Pilietybės,
Notarinių Dokumentų Tvirtinimo,
Vertimų ir įvairiausiais kitais reikalais.**
KNYGYNAS — LAIKRAŠČIAI IR KNYGOS
Visuose šiuose reikaluose jums greitai ir maloniai patarnaus broliai

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

315 WALNUT STREET, NEWARK 5, N. J.

Kampas Adams St. Tel. Market 2-4867

Patogus privažiavimas autobusu

(Autobusas Nr. 4 sustoja prie durų)

Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.
Sekmadieniais ir šventadieniais nuo 12 iki 1 v. diena. Kitokiu laiku pagal atskirą susitarimą.
Ateikite ir įsitikinkite!

**Maurice's Restoranas
Great Neck'e**

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausios žuvies, clams, shrimps ir kt.

Ivairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vaisvandeniai.

Svetainėje veikia puiklausla vėsinimo sistema

GREATNECKIEČIAI, UŽEIKITE ĮSITIKINTI!

**150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK**

Tel.: Great Neck 4-2120

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, šviežios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus, vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

**MALONUS IR SKUBUS PATARNAVIMAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS**

Greatneckiečiai Užeikite Įsitikinti!

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION

A. A. PLAKŠTIS & SON

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams. Čia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.

Visa pigiausiomis kainomis

Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

**99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.**

DEMESIO Great Necko LIETUVIAMS!

SKUBIAI! PIGIAI! GERAI!

Taisau radijo aparatus. Galiu paimti iš namų ir pristatyti atgal.

ALGIMANTAS URBONAS

"De Forest's Training" studentas;

156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.

Tel.: Great Neck 2-6911R

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių ir kitokių nusistatymų, todėl ypač brangina visų lietuvių talką, nes tikrai bendromis jėgomis galima pasiekti visiems rūpimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitoms reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Memo

FROM THE DESK OF

JOSEPH F. GRIBAUSKAS

Taupykite savo pinigus pas MUS, kur jūsų kaimynai taupo pelningai nuo 1922 metų.

St. Anthony

Savings and Loan Association

1447 SOUTH 49th COURT
CICERO 50, ILLINOIS

JOSEPH F. GRIBAUSKAS Tel. TO 3-8131
VEDEJAS TURTAS \$5,500,000.00

APLANKYK ERDVIAĮ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĘ

PROGRESS
FURNITURE CO.

4181-83 Archer Ave.
Tel. Lafayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigeratoriai,
Plovimo Mašini-
nos, Visos namų
Reikmenys.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNHALL 3-9472

"THE DYNAFLOW BUICK V-S"

DAN KURAITIS

RES. PHONE CEDARCREST 3-6161

MILDA BUICK INC.

907 WEST 35th STREET
CHICAGO 9, ILLINOIS

PHONE
Lafayette 3-2022

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VIŠOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

KAZYS KARAZIJA & CO. GENERAL CONTRACTORS

ATLIEKA STATYBOS DARBŲ PROJEKTUS, SKAICIAVIMUS, ŠAMATAS, DUODA TECHNIKUS PATARIMUS IR VYKDO STATYBOS DARBUS: NAUJŲ NAMŲ STATYBAS, SENŲ PASTATŲ PERDIRBIMUS IR ŠIAIP ĮVAIRIUS TAISYMUS.

2405 West 51st St., Chicago 32, Illinois
Telef.: WA1brook 5-9763